

**Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra
ošetrovatel'stva**

v spolupráci

Jihočeská univerzita, Zdravotne sociálna fakulta, České Budějovice, Česká republika

Akadémia Aplikovaných Vied v Ratiborzi, Katedra ošetrovatel'stva, Poľsko

Collegium Humanum Warsaw Management University, Poľsko

vedecká konferencia s medzinárodnou účasťou

NOVÉ TRENDY V OŠETROVATEL'STVE VIII.

24. 11. 2022 Trnava

zborník príspevkov z vedeckej konferencie s medzinárodnou účasťou

Zostavovatelia:

doc. PhDr. Andrea Botíková, PhD., MPH

doc. PhDr. Jana Martinková, PhD., MPH

Recenzenti:

doc. PhDr. Jana Otrubová, PhD.

doc. PhDr. Lubomíra Tkáčová, PhD., MPH.

ISBN 978-80-568-0543-5

EAN 9788056805435

I. vydanie

© Copyright by Trnavská univerzita v Trnave

© Copyright by Autori jednotlivých príspevkov

Vydal:

Trnavská univerzita v Trnave

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Katedra ošetrovatel'stva

Univerzitné námestie 1

917 01 Trnava

Za jazykovú a obsahovú stránku zodpovedajú autori príspevkov.

ZNENIE CELÝCH PRÍSPEVKOV (INEXTENZO)

Zostavovatelia uverejnili celé znenie len tých príspevkov, ktoré autori odovzdali do stanoveného dátumu pred konaním samotnej konferencie.

Zostavovatelia nezodpovedajú za obsah zverejnených príspevkov.

OBSAH

METODY KOMUNIKACE S DÍTĚTEM S PORUCHOU AUTISTICKÉHO SPEKTRA V NEMOCNIČNÍM PROSTŘEDÍ: PŘEHLEDOVÁ STUDIE (Daniela Bartoníčková, Veronika Glosová, Veronika Dobešová, Andrea Botíková)	5
PROCES PROFESIONALIZÁCIE PÔRODNEJ ASISTENCIE A KLINICKÁ PRAXE (Miroslava Bednáriková, Iveta Nagyová)	7
NÁZORY ŠTUDENTOV OŠETROVATELSTVA NA ONLINE VZDELÁVANIE POČAS PANDÉMIE COVID 19 (Jana Cuperová)	14
STRES U ŠTUDENTOV POČAS KLINICKEJ PRAXE NA PEDIATRICKÝCH PRACOVISKÁCH (Dagmar Magurová, Slávka Mrosková, Iveta Ondriová, Gabriela Kuriplachová)	17
KOMUNIKAČNÝ PROCES SESTRY S ONKOLOGICKÝM PACIENTOM (Silvia Danková)	19
ÚROVEŇ PÉČE O ŽENU V JIHOČESKÝCH PORODNÍČIACH (Drahomíra Filausová, Romana Belešová, Marie Trešlová, Veronika Vesková)	21
USPOKOJOVANIE POTRIEB U PACIENTA S DEKUBITOM (Alena Dziacka, Tamara Magulová)	23
INOVATÍVNE PRÍSTUPY V EDUKÁCII SENIOROV (Helena Kadučáková, Marcela Ižová)	25
JAK GERIATRIČTÍ PACIENTI HOSPITALIZOVANÍ NA ODDĚLENÍCH DLOUHODOBÉ PÉČE VNÍMAJÍ SVOJI DŮSTOJNOST (Helena Kisvetrová)	28
VÝZNAM CNOSTÍ V OŠETROVATELSTVE (Jana Koišová)	30
KULTURNÍ KOMPETENCE SESTER (Ludmila Koudeláková)	32
REALIZACE VZDĚLÁVÁNÍ SESTER V OBLASTI PREVENCE INFEKČÍ MOČOVÝCH CEST SPOJENÝCH SE ZDRAVOTNÍ PÉČÍ (Jitka Krocová)	34
HOIST ASPEKT V OŠETROVATELSTVE (Mária Cibulová, Alena Dziacká, Eva Tomíková)	36
RIZIKOVÉ SPRÁVANIE PACIENTOV S KARDIOVASKULÁRNÝM OCHORENÍM VO VZŤAHU K MIESTU BYDLISKA (Jana Michalková).....	37
SOCIÁLNA INTELIGENCIA AKO DÔLEŽITÝ DETERMINANT OŠETROVATELSKEJ PRAXE (Valéria Parová)	39
PRÍNOS EDUKÁCIE V PROCESSE PREVENČIE LIEČBY DETSKEJ OBEZITY (Jana Sušínková)	42

HUMANNÝ PRÍSTUP AKO ZÁKLADNÝ ELEMENT OŠETROVATELSKEJ STAROSTLIVOSTI O DIEŤA (Lubomíra Tkáčová, Jana Cuperová, Slávka Mrosková, Alena Schlosserová)	44
VYUŽITÍ AKTIVIZAČNÍCH METOD VE VÝUCE OŠETŘOVATELSTVÍ (Šárka Tomová, Drahomíra Dvořáková, Šárka Klokočková)	46
VZTAH VNÍMÁNÍ VLASTNÍHO ZDRAVÍ A PSYCHICKÉ ODOLNOSTI VYBRANÉHO VZORKU ČESKÝCH SESTER - PILOTNÍ STUDIE (Klára Václavíková)	47
NOVÉ TRENDY V MONITOROVANÍ HYGIENY RÚK (Vanesa Chebenová, Gabriela Doktorová, Eva Tomíková)	49
ETICKÉ DILEMY V OŠETROVATELSTVE (Andrea Lajdová, Andrea Botíková, Jana Boroňová, Alena Uričková, Jana Čapská)	51

METODY KOMUNIKACE S DÍTĚTEM S PORUCHOU AUTISTICKÉHO SPEKTRA V NEMOCNIČNÍM PROSTŘEDÍ: PŘEHLEDOVÁ STUDIE

METHODS OF COMMUNICATION WITH A CHILD WITH AUTISM SPECTRUM DISORDER IN A HOSPITAL SETTING: A REVIEW STUDY

Daniela Bartoníčková¹, Veronika Glosová¹, Veronika Dobešová¹, Andrea Botíková²

¹Ústav ošetrovatel'ství, Fakulta zdravotnických věd, Univerzita Palackého v Olomouci

²Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt

Úvod: Komunikace dětského pacienta s poruchou autistického spektra (PAS) může být v nemocničním prostředí mnohdy narušená, proto by měly být k jejímu zlepšení využívány efektivní metody. Dítě s PAS díky těmto metodám může nejen pochopit jednotlivé kroky poskytované péče, ale může také snadněji vyjádřit své obavy, pocity a potřeby.

Cíl: Identifikovat metody, které by mohly přispět ke zlepšení komunikace s dítětem s PAS v nemocničním prostředí.

Metodika: Designem práce byla přehledová studie. Vyhledávání bylo zrealizováno v prosinci roku 2021 ve vědeckých databázích EBSCO, Science Direct, PubMed a ProQuest. Předem byla stanovena klíčová slova a zařazovací / vyřazovací kritéria. Celkem bylo dohledáno 446 studií, které byly následně podrobeny třízení na podkladě PRISMA diagramu. Finálně bylo využito 9 studií, které byly analyzovány pomocí tématické analýzy z hlediska metod komunikace s dítětem s PAS.

Výsledky: Dohledány byly tři metody komunikace, které mohou být při poskytování ošetrovatelské péče využívány. Jedná se o metody alternativní a augmentativní komunikace, soupravy „Coping kit“ a obrázky nebo fotografie poskládané do obrázkových plánů. Dále byly odhaleny také informační pomůcky, které obsahují obecné informace o dítěti, ale i o možnostech komunikace s ním – nemocniční pas a karta rychlých tipů. Ty jsou důležité především při přijetí dítěte s PAS do zdravotnického zařízení.

Závěr: Znalost a využívání těchto metod v praxi mohou přispět k rozvoji účelné a efektivní komunikace, čímž lze usnadnit a zkvalitnit péči o děti s PAS nejen v nemocničním prostředí.

Klíčová slova: Autismus. Porucha autistického spektra. Dítě. Sestry. Komunikace. Metody.

Abstract

Introduction: Communication of a pediatric patient with autism spectrum disorder (ASD) can often be disrupted in the hospital setting, so effective methods should be used to improve it. These methods not only allow the child with ASD to understand the steps of care, but also make it easier for them to express their concerns, feelings and needs.

Aim: To identify methods that could help improve communication with a child with ASD in a hospital setting.

Methods: The design of this study was a review study. The search was conducted in December 2021 in EBSCO, Science Direct, PubMed and ProQuest scientific databases. Keywords and inclusion / exclusion criteria were determined in advance. A total of 446 studies were retrieved and subsequently subjected to sorting based on the PRISMA diagram. Finally, 9 studies were used and analysed using thematic analysis in terms of methods of communication with a child with ASD.

Results: Three methods of communication that can be used in the provision of nursing care were identified. These are alternative and augmentative communication methods, coping kits and pictures or photographs put together in picture plans. In addition, information aids were also revealed that contain general information about the child, but also about communication options - the hospital passport and the Quick Tips Card. These are particularly important when a child with ASD is admitted to a healthcare facility.

Conclusion: Knowledge and use of these methods in practice can contribute to the development of effective and efficient communication, which can facilitate and improve the quality of care for children with ASD not only in the hospital setting.

Keywords: Autism. Autism spectrum disorder. Child. Nurses. Communication. Methods.

Korespondenční autor:

Mgr. Daniela Bartoníčková,

Hněvotínská 976/3,

775 15 Olomouc

Email: bartonickovadaniela@gmail.com,

Tel. č. +420734781914

PROCES PROFESIONALIZÁCIE PÔRODNEJ ASISTENCIE A KLINICKÁ PRAX

Miroslava Bednáriková¹, Iveta Nagyová²

¹Fakultná nemocnica s poliklinikou Nové Zámky

²Vysoká škola zdravotníctva a sociálnej práce sv. Alžbety, n. o. v Bratislave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce sv. Ladislava Nové Zámky

Úvod

Narodenie dieťaťa nie je ani v dnešnej modernej dobe ničím jednoduchým. Pôrod neodmysliteľne patrí medzi zlomové okamžiky ako ženy, tak aj jej rodiny. Postoje k rodiacej žene a k pôrodu sa líšia naprieč historickými obdobiami. Narodenie dieťaťa bolo výlučne záležitosťou žien a bolo sprevádzané sériou praktických a magických rituálov (Tinková, 2010). Pôrodné asistentky využívajú svoje kompetencie a autonómiu pri poskytovaní starostlivosti v pôrodnej asistencii. Starostlivosť pôrodných asistentiek je vysoko špecifická. Povolanie pôrodnej asistentky zahŕňa poradenstvo a starostlivosť o tehotnú, rodičku a šestonedielku, pomoc pri pôrode, ako aj spolupôsobenie v starostlivosti o matku a novorodenca. Vzdelávanie pôrodných asistentiek prešlo búrlivým vývojom .

Z nevzdelaných pôrodných báb, v minulých storočiach, sa v súčasnosti stali vzdelané pôrodné asistentky. V minulosti bolo typické, že jediné informácie ohľadom tehotenstva, pôrodu a šestonedelia, ktoré pôrodné baby získali, boli od ich rodinných príslušníkov. Najčastejšie od babičiek, ktoré odovzdávali získané skúsenosti svojim dcéram a vnučkám (Vránová, 2007).

V 18.storočí sa pôrodníctvo posunulo ďalej a pôrodné baby, ktoré chceli pokračovať vo svojej činnosti, museli absolvovať kurzy pri lekárskech fakultách. Po skúškach a ukončení štúdia získali diplom o odbornej spôsobilosti. V tomto období sa objavuje dostatok publikácií ako pre pôrodné baby, tak aj pre budúce matky. Záujem o odborných pôrodníkov rástol (Marek, 2002). Vzdelávanie žien, ktoré sa pripravovali na profesiu pôrodnej baby bolo vždy ovplyvňované rozvojom medicíny, náboženstvom, politikou, ekonomickými vplyvmi a poznatkami z oblasti pedagogiky (Macků, 1991).

Po založení Karlovej univerzity v Prahe, sa tam prednášalo pôrodníctvo a gynekológia. Učenie bolo len všeobecné a teoretické, chýbali praktické cvičenia, nakoľko na univerzite pôsobili učitelia - duchovní. Babiciam sa prednášalo výlučne len o pôrode (Sedláčková, 1973).

Na území Slovenska organizované vzdelávanie (jednorazové kurzy) začalo v roku 1864. Realizovali ho kvalifikovaní pôrodníci z praxe. Dôležitým medzníkom bol však, pre pôrodné baby, rok 1770. V tom roku bola založená Lekárska fakulta pri Trnavskej univerzite. Začali sa

tu vzdelávať aj pôrodné baby. V roku 1778 napísal prof. J. R. Cherney prvú učebnicu pre pôrodné baby o babskom umení (Simočková, 2005).

Za zakladateľa pôrodnictva sa na Slovensku považuje Dr. Ján Ambro (Simočková, 2005).

Legislatívne normy v súčasnosti umožňujú pôrodnej asistentke odvádzať fyziologický pôrod v zdravotníckom zariadení ústavnej starostlivosti. Absentuje však autonómia v povolani pri samostatnom poskytovaní starostlivosti o tehotnú ženu s fyziologickou graviditou a návštevna služba v šestonedeli.

Pôrodné asistentky v súčasnosti vykonávajú svoje povolanie iba v nemocniciach a v ambulanciách gynekológov, kde je ich autonómia v rozhodovaní a uplatňovanie kompetencií na základe ich odborných vedomostí značne obmedzená. So vstupom Slovenskej republiky do Európskej únie v roku 2004 prišlo k veľkým zmenám, ktoré sa dotkli nelekárskych zdravotníckych pracovníkov. Profesiou pôrodnej asistentky Európska únia zaradila medzi regulované povolania. Dĺžka štúdia nesmie byť kratšia ako 3 roky, počet vyučovacích hodín 4600, z toho 50% musí byť odborná prax a ukončené vysokoškolským vzdelaním prvého stupňa (Bc.) (SK SaPA).

Kompetencie pôrodnej asistentky podľa právnych predpisov SR sú dané Vyhláškou MZ SR č. 95/2018 Z.z. sa určuje rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom. Rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou, pôrodnou asistentkou špecialistkou, pôrodnou asistentkou s pokročilou praxou a pôrodnou asistentkou pre riadenie praxe pôrodnej asistencie (slov-lex.sk/ právne- predpisy).

Cieľ

Práca sa venuje procesu profesionalizácie pôrodnej asistencie. Cieľom je zistiť, ktoré faktory majú podporný a ktoré brzdiaci vplyv na proces profesionalizácie. Následne zistiť, do akej miery majú legislatívne zmeny vplyv na proces profesionalizácie pôrodnej asistencie v klinickej praxi.

Predmetom práce bolo skonštatovať, do akej miery pôrodné asistentky využívajú svoje kompetencie a autonómiu pri poskytovaní starostlivosti v pôrodnej asistencii. Ich vzdelávanie by malo byť celoživotné, rutinné medicínske zásahy by sa mali obmedziť. Humanizácia pôrodnickej starostlivosti a individuálny prístup k žene a rodičke by sa mal dostať do popredia.

Metodika

Na zber empirických dát sme použili metódu dotazníka. Na štatistické spracovanie sme využili CHí- kvadrát. Pri kategorických premenných sme využili na analýzu CHí- kvadrát test. Konkrétne sme využili CHí- kvadrát test nezávislosti pre kontingenčnú tabuľku. χ^2 – predstavuje

vypočítanú hodnotu testovacieho kritéria, teda konkrétne χ^2 kvadrát testu nezávislosti pre kontingenčnú tabuľku. $\chi^2_{0,05}$ je tabuľková hodnota χ^2 kvadrátu pri hladine významnosti (α) rovná 0,05. Analýzu sme doplnili o Pearsonov korelačný koeficient a analýzu T-testom. Na porovnanie intervalových premenných bol použitý T-test pri nerovnosti rozptylov (Chajdiak, 2009).

Výber respondentov bol zámerný. Respondentskú vzorku dotazníka tvorilo 263 pôrodných asistentiek pracujúcich v klinickej praxi gynekologicko- pôrodnickej starostlivosti. Dotazník sme distribuovali na gynekologicko- pôrodnické oddelenia/kliniky a ambulancie pôrodným asistentkám v Nitrianskom a Trnavskom kraji online.

Najväčšiu skupinu respondentov tvorili pôrodné asistentky vo vekovej skupine 51 a viac rokov, 42,49%. Najmenšiu skupinu tvorili pôrodných asistentiek vo vekovej kategórii 20 až 30 rokov, 10,65%. 25,86% pôrodných asistentiek, bolo vo vekovej skupine 41 až 50 rokov. Vekové rozpätie od 31 do 40 rokov, tvorilo 20,91% respondentov.

Vo vzdelaní najväčšiu skupinu tvorili pôrodné asistentky špecialistky, 38,02%. Pôrodné asistentky tvorili druhú najväčšiu skupinu s 20,15%. Pôrodné asistentky s vysokoškolským vzdelaním I. stupňa, tvorilo 18,63%. Vo vzorke respondentov boli i pôrodné asistentky s II. stupňom vysokoškolského vzdelania, 12,93%. V najmenšom zastúpení boli diplomované pôrodné asistentky, 10,27%.

Výsledky

Z horeuvedených cieľov sme stanovili nasledovné hypotézy.

Hypotéza 1 Predpokladáme, že pôrodné asistentky, ktoré poznajú svoje kompetencie, tak ich aj vo väčšej miere uplatňujú v klinickej praxi.

Hypotéza 2 Predpokladáme, že legislatíva má väčší vplyv na profesionalizáciu pôrodnej asistencie ako organizačné faktory.

Hypotéza 1 Predpokladáme, že pôrodné asistentky, ktoré poznajú svoje kompetencie, tak ich aj vo väčšej miere uplatňujú v klinickej praxi.

Prvú hypotézu analyzujeme na základe položiek dotazníka:

9. Podľa čoho sa riadite pri poskytovaní starostlivosti vo vzťahu k výkonom- kompetenciám pôrodnej asistentky?
2. Považujete súčasný rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou pre Vás za vyhovujúci, pri poskytovaní starostlivosti o ženu – matku?
3. Rozmýšľali ste nad tým, že by ste vykonávali nezávislú prax pôrodnej asistentky /mimo zdravotníckeho zariadenia/ v plnom rozsahu?

4. Majú podľa súčasnej legislatívy pôrodné asistentky viac kompetencií ako pred 10 rokmi?
5. Myslíte si, že pôrodné asistentky, v plnej miere vykonávajú rozsah praxe podľa súčasnej platnej legislatívy?
6. Ktoré výkony z rozsahu praxe pôrodnej asistencie, v plnej miere nevykonávate?

Analýzu položiek realizujeme pomocou Chí kvadrát testu nezávislosti pre kontingenčnú tabuľku.

Tabuľka Znalosť rozsahu praxe pri výkone povolania

Položka dotazníka	χ^2	$\chi^2_{0,05}$	Porovnanie	Predpoklad	p-value
Položka 9	39,826	7,815	$\chi^2 > \chi^2_{0,05}$	Platí	000*
Položka 2	0,465	7,815	$\chi^2 < \chi^2_{0,05}$	Neplatí	0,927
Položka 3	10,353		$\chi^2 > \chi^2_{0,05}$	Platí	0,016
Položka 4	39,822	9,488	$\chi^2 > \chi^2_{0,05}$	Platí	000*
Položka 5	25,478		$\chi^2 > \chi^2_{0,05}$	Platí	000*
Položka 6	25,808	5,991	$\chi^2 > \chi^2_{0,05}$	Platí	000*

*ide o hodnotu menšiu ako 0,0001

Tabuľka T-test

	P-value	A	Porovnanie	Prijatie
Vek	0,011	0,05	$p < \alpha$	H ₁
Vzdelanie	0,360		$p > \alpha$	H ₀

Z výsledkov štatistickej analýzy hypotézy 1 konštatujeme, že sa náš predpoklad potvrdil a platí, že pôrodné asistentky, ktoré poznajú svoje kompetencie, tak ich aj vo väčšej miere uplatňujú v klinickej praxi.

Hypotéza 2 Predpokladáme, že legislatíva má väčší vplyv na profesionalizáciu pôrodnej asistencie ako organizačné faktory.

Hypotézu analyzujeme na základe položiek dotazníka

9. Podľa čoho sa riadite pri poskytovaní starostlivosti vo vzťahu k výkonom- kompetenciám pôrodnej asistentky?

10. Aký rozsah praxe môže pôrodná asistentka poskytovať pri výkone svojho povolania v nadväznosti na získanú odbornú spôsobilosť (vzdelanie, špecializáciu, dĺžku praxe)
4. Majú podľa súčasnej legislatívy pôrodné asistentky viac kompetencií ako pred 10 rokmi?
5. Myslíte si, že pôrodné asistentky, v plnej miere vykonávajú rozsah praxe podľa súčasnej platnej legislatívy?
6. Ktoré výkony z rozsahu praxe pôrodnej asistencie, v plnej miere nevykonávate?

Odpovede analyzujeme v závislosti k prislúchajúcej hypotéze.

Tabuľka Poskytovanie starostlivosti v pôrodnej asistencii

Položka dotazníka	χ^2	$\chi^2_{0,05}$	Porovnanie	Predpoklad	p-value
Položka 10	39,826	7,815	$\chi^2 > \chi^2_{0,05}$	Platí	000*
Položka 4	5,982	16,919	$\chi^2 < \chi^2_{0,05}$	Neplatí	0,742
Položka 5	26,640	16,919	$\chi^2 > \chi^2_{0,05}$	Platí	0,002
Položka 6	14,579	7,815	$\chi^2 > \chi^2_{0,05}$	Platí	0,0022

*ide o hodnotu menšiu ako 0,0001

Pre rozšírenie analýzy podrobnejšie analyzujeme položku 9. Analýzu doplníme o Pearsonov korelačný koeficient a analýzu T-testom (Dvojvýberový T-test s nerovnosťou rozptylu)

Tabuľka Korelačný koeficient (Pearson) pre položku 9

	r_{Pearson}
Závislosť položky 9 a veku	-0,046
Závislosť položky 9 a vzdelania	-0,005

Z výsledkov vidíme, že medzi odpoveďami pôrodných asistentiek na položku 9 a vekom je triviálna závislosť. Rovnako v prípade analýzy závislosti medzi vzdelaním a odpoveďami v položke 9 sa zistila triviálna závislosť.

Súbor ďalej analyzujeme z hľadiska veku a vzdelania pomocou T-testu. V tomto prípade overujeme predpoklad, že existuje štatisticky významný rozdiel medzi odpoveďami pôrodných asistentiek do 40 rokov a pôrodnými asistentkami nad 40 rokov.

Tabuľka 53 **T-test- položka 9**

	P-value	A	Porovnanie	Prijatie
Vek	0,625	0,05	$p > \alpha$	H_0
Vzdelanie	0,381		$p > \alpha$	H_0

Ako vidíme pri analýze vzhľadom na vek i na vzdelanie nám platí nerovnosť $p > \alpha$, teda prijímame nulové hypotézy, ktoré nám hovoria, že neexistuje signifikantný rozdiel v odpovediach na položku 9 medzi pôrodnými asistentkami do 40 a nad 40 rokov ako i neexistuje signifikantný rozdiel v odpovediach na položku 9 medzi pôrodnými asistentkami bez vysokoškolského vzdelania a pôrodnými asistentkami s vysokoškolským vzdelaním (I., II. stupeň).

Z výsledkov štatistickej analýzy konštatujeme, že sa náš predpoklad potvrdil a platí, že legislatíva má väčší vplyv na profesionalizáciu pôrodnej asistencie ako organizačné faktory.

Záver

Z výsledku výskumu vyplýva, že pôrodné asistentky nemajú dostatočné vedomosti z rozsahu praxe, ktorú majú legislatívne podloženú. Nevedeli úplne zadefinovať rozsah praxe, ktorú môžu vykonávať v klinickej praxi podľa získanej odbornej spôsobilosti. Svoje kompetencie v plnej miere v praxi nevyužívajú. O samostatnú prácu, ako licencovaná pôrodná asistentka, mimo zdravotníckeho zariadenia, pôrodné asistentky nemajú záujem. Motiváciou k odchodu by bolo zvýšené finančné ohodnotenie a flexibilita pracovného času. Ďalej sme zistili, že pôrodné asistentky by uvítali navýšenie počtu ošetrovateľského personálu.

Prelínanie sa lekárskeho kompetencií a kompetencií pôrodných asistentiek, právne dôvody, neistota pri výkonoch a nedostatok zručností sú významné činitele, ktoré udávali pôrodné asistentky ako bariéry v procese profesionalizácie.

Pôrodná asistentka si najskôr musí svojim profesionálnym vystupovaním, svojou komplexnosťou a precíznosťou v práci získať dôveru lekárov, aby ju považoval v práci za partnera s ktorým môžu spoľahlivo spolupracovať a najmä dôveru matiek, rodičiek...

Na záver práce chcem vyzvať pôrodné asistentky, aby spojili svoje sily, obhájili svoje profesijné záujmy a tak mohli vykonávať svoje povolanie v súlade s legislatívnymi normami.

Zdroje:

CHAJDIÁK, J. 2009. *Štatistika v exceli 2007*. STATIS: Bratislava, 2009. 304 s. ISBN 978-80-85659-49-8.

MACKŮ, F. a kol. 1991. *Průvodce těhotenstvím a porodem*. Vyd. 1, Praha: Grada, 1991. 123 s. ISBN 80-716-9589-0.

MAREK, V. 2002. *Nová doba porodní: život před životem; porod jako zázrak; první tři minuty a jak dál; přirozený porod jako cesta ke společnosti bez násilí*. 1 vyd. Praha: Eminent, 2002. 256 s. ISBN 80-728-1090-1.

NARIADENIE VLÁDY č. 743/2004 Z.z. o spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností. Nariadenia vlády SR č. 296/2010 Z.z. o odbornej spôsobilosti na výkon zdravotníckeho povolania, spôsobe ďalšieho vzdelávania zdravotníckych pracovníkov, sústave špecializačných odborov a sústave certifikovaných pracovných činností

SEDLÁČKOVÁ, R. 1973. *Historie babictví v Čechách a na Moravě*. Brno: Ústav pro další vzdělávání středních zdravotnických pracovníků. 1973.

SIMOČKOVÁ, V. Dejiny pôrodnej asistencie. In: *Sestra* 4, 2005, č.1., s.34.

SLOVENSKÁ KOMORA SESTIER A PÔRODNÝCH ASISTENTIEK - registrácia sestier [online]. cit. 2018-01-04. Dostupné na internete: <<http://www.sksapa.sk/obsah/registracia/postup-pri-registracii.html>>.

SLOVENSKÁ KOMORA SESTIER A PÔRODNÝCH ASISTENTIEK [online]. cit. 2018-02-04. Dostupné na internete: <<http://www.sksapa.sk/>>.

TINKOVÁ, D. 2010. *Tělo, věda, stát. Zrození porodnice v osvícenské Evropě*. Argo, 2010. 672 s. ISBN 978-80-257-0223-9.

VRÁNOVÁ, V. 2007. *Historie babictví a současnost porodní asistence*. 1 vyd. Olomouc: Univerzita Palackého, 2007. 299s. ISBN 978-802-4417-646.

VYHLÁŠKA MINISTERSTVA ZDRAVOTNÍCTVA SLOVENSKEJ REPUBLIKY č. 95/2018 Z.z., ktorou sa určuje rozsah ošetrovateľskej praxe poskytovanej sestrou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom a rozsah praxe pôrodnej asistencie poskytovanej pôrodnou asistentkou samostatne, samostatne na základe indikácie lekára a v spolupráci s lekárom.

NÁZORY ŠTUDENTOV OŠETROVATEĽSTVA NA ONLINE VZDELÁVANIE POČAS PANDÉMIE COVID 19

NURSING STUDENTS' VIEWS ON ONLINE EDUCATION DURING THE COVID 19 PANDEMIC

Cuperová Jana,

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta zdravotníckych odborov, Katedra ošetrovatel'stva,

Abstrakt

Úvod: Pandémia ochorenia COVID-19 na Slovensku a aj vo svete mala veľký vplyv na zmenu organizácie vzdelávania na vysokých školách. V dôsledku bezpečnostných opatrení sa online výučba stala užitočným a praktickým nástrojom pre pokračovanie vyučovania. Pandémia a následné opatrenia vlády a hlavného hygienika SR viedli k zrušeniu prezenčného vyučovania. Mnohé vysoké školy už pred pandémiou využívali dištančné vzdelávanie, najčastejšie cez LMS platformu. Podobne aj vysoké školy vzdelávajúce zdravotníckych pracovníkov využívali dištančné platformy, najmä v predmetoch štúdia teoretického charakteru. V praktických predmetoch a v klinickej výučbe vysoké školy pokračovali na základe výnimky hlavného hygienika SR alebo študenti sa dobrovoľne zaradili do poskytovania zdravotnej a ošetrovatel'skej starostlivosti.

Ciele: Hlavným cieľom štúdie bolo zistiť, analyzovať a posúdiť názory študentov ošetrovatel'stva na online vzdelávanie počas pandémie COVID-19.

Metóda: Na zistenie názorov študentov sme realizovali prierezovú štúdiu s použitím neštandardizovaného dotazníka, ktorý bol distribuovaný internetom. Dotazník bol zameraný na tri oblasti, a to spokojnosť študentov s teoretickou, praktickou a online výučbou. V Respondenti boli zaznamenávané prostredníctvom 5-bodovej likertovej škály. Štatistická analýza bola realizovaná v programe SPSS 22. Do výskumu sa zapojilo 113 študentov ošetrovatel'stva.

Výsledky: Priemerné skóre spokojnosti s teoretickou výučbou na škále od 1-najnižšia spokojnosť po 5-najvyššia spokojnosť dosiahlo hodnotu 3,61, s klinickou výučbou 3,75, s online výučbou 2,95. Spokojnosť s klinickou výučbou bola štatisticky významne vyššia ako spokojnosť s teoretickou výučbou a s online výučbou. Ďalej môžeme konštatovať, že spokojnosť s prezenčnou teoretickou výučbou bola štatisticky významne vyššia ako spokojnosť s online výučbou. V oblasti online výučby študenti najvyššie hodnotili svoje technické schopnosti, podmienky pre dištančné vyučovanie v domácom prostredí, interaktivitu a bezprostrednosť. Študenti sa najviac sťažovali na stres, napätie spojené s interaktívnym vyučovaním a s tým spojené bolesti hlavy, zraku a podobne.

Záver: Monitorovanie názorov študentov na jednotlivé formy a metódy vzdelávania a s tým spojená spokojnosť je jedným zo základných kritérií určovania kvality vysokej školy. Celková spokojnosť vytvára aj imidž vzdelávacej inštitúcie a záujem potenciálnych uchádzačov o štúdium.

Kľúčové slová: Ošetrovatel'stvo. Vzdelávanie. Bakalárske štúdium. Dištančná výučba. SARS-CoV-2 choroba.

Abstract

Introduction: The COVID-19 pandemic in Slovakia and worldwide has had a major impact on the organization of education in universities. As a result of security measures, online learning has become a useful and practical tool for continuing teaching. The pandemic and the subsequent measures taken by the Government and the Chief Sanitary Officer of the Slovak Republic led to the abolition of face-to-face teaching. Before the pandemic, many universities were already using distance learning, most often via an LMS platform. Similarly, colleges educating health professionals have also used distance learning platforms, especially in theoretical subjects. In practical subjects and clinical teaching, colleges continued on an exemption basis or students voluntarily enrolled in the provision of health and nursing care.

Aims: The study's main aim was to identify, analyze and assess nursing students' views on online education during the COVID-19 pandemic.

Method: We conducted a cross-sectional study using a non-standardized questionnaire that was distributed via the Internet to determine students' opinions. The questionnaire focused on three areas: student satisfaction with theoretical, practical, and online learning. The respondents were recorded using a 5-point Likert scale. Statistical analysis was performed using SPSS 22 software. 113 nursing students participated in the research.

Results: The mean satisfaction score for theoretical teaching on a scale of 1-lowest satisfaction to 5-highest satisfaction was 3.61, for clinical teaching was 3.75, and for online teaching was 2.95. Satisfaction with clinical teaching was statistically significantly higher than satisfaction with theoretical teaching and online teaching. Further, we can conclude that satisfaction with face-to-face theoretical teaching was statistically significantly higher than satisfaction with online teaching. In the area of online teaching, students rated their technical skills, conditions for distance learning in a home environment, interactivity, and immediacy the highest. Students complained most about stress, the tension associated with interactive teaching, headaches, eye pain, etc.

Conclusion: Monitoring students' opinions about different forms and methods of education and the associated satisfaction is one of the basic criteria for determining the quality of a college.

The overall satisfaction also creates the image of the educational institution and the interest of potential applicants for studies.

Keywords: Nursing. Education. Bachelor's degree. Distance learning. SARS-CoV-2 disease.

Kontakt:

PhDr. Cuperová Jana, PhD., MPH

Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta zdravotníckych odborov, Katedra ošetrovatel'stva

Partizánska 1,

08001 Prešov

E-mail: jana.cuperova@unipo.sk

STRES U ŠTUDENTOV POČAS KLINICKEJ PRAXE NA PEDIATRICKÝCH PRACOVISKÁCH

STRESS IN STUDENTS DURING CLINICAL PRACTICE IN PAEDIATRIC UNITS

Dagmar Magurová¹, Slávka Mrosková¹, Iveta Ondriová¹, Gabriela Kuriplachová¹

¹Prešovská univerzita v Prešove, Fakulta zdravotníckych odborov, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Úvod: Špecifiká ošetrovatel'ských výkonov realizovaných u detského pacienta vyžaduje v príprave študentov na výkon povolania diferencovaný prístup vo výchovno- vzdelávacom procese. Kládne vysoké nároky na študenta v rovine teoretických znalostí a praktických zručností. Z hľadiska prežívania stresu je nutné poznať problémové aspekty pri zvládaní ošetrovatel'ských postupov samotnými študentmi u dieťaťa v podmienkach klinickej praxe a poznať možné determinanty stresu.

Ciel': Analyzovať počas klinického vzdelávania percepciu stresu a faktory, ktoré ho modifikujú. Metodika. Prierezová štúdia realizovaná na vzorke 324 respondentov- študentov 1.a 2. ročníka odboru ošetrovatel'stvo a pôrodná asistencia. Študenti po absolvovaní klinickej výučby na štandardných oddeleniach posudzovali náročnosť poskytovania ošetrovatel'skej starostlivosti, kvalitu simulačnej, demonštračnej predprípravy na klinickú prax, kde hodnotili známku v rozmedzí A-FX. Ďalej posudzovali úroveň stresu a spokojnosti s klinickou praxou, v rozmedzí 0- 10.

Výsledky: Zistili sme strednú úroveň percepcie klinického stresu u študentov (M – 4,10, SD – 2,71). Úroveň stresu signifikantne pozitívne asociuje s kvalitou simulačnej predprípravy študentov (r:0,429, p=0,000), náročnosťou poskytovania ošetrovatel'skej starostlivosti (r: 0,543, p=0,000), a negatívne asociuje s klinickou skúsenosťou (r: -0,283, p=0,000). Následná regresná analýza opätovne preukázala signifikantný vplyv všetkých skúmaných faktorov na klinický stres: 1. simulačná predpríprava (β : 0,730, p=0,000), 2. náročnosť (β : 0,624, p=0,000), 3. klinická skúsenosť (β : -0,310, p=0,000). Nami skúmané faktory vysvetľujú 39% variácie klinického stresu.

Záver: Výsledky výskumu preukazujú, že kvalitná simulačná príprava na vzdelávacej inštitúcii a dôraz na kvalitu klinického vzdelávania môžu efektívne ovplyvniť klinický stres u študentov v podmienkach klinickej praxe. Príspevok vznikol v rámci projektu KEGA č. 031PU-4/2021.

KLúčové slová: Stres. Študent. Klinická prax. Pediatrické ošetrovatel'stvo. Simulačná výučba.

Abstract

Introduction: The specificity of nursing procedures performed on a paediatric patient requires a differentiated approach in the educational process in the preparation of students for the profession. It places high demands on the student in terms of theoretical knowledge and practical skills. From the point of view of experiencing stress, it is necessary to know the problematic aspects in coping with nursing procedures by the students themselves in a child in the conditions of clinical practice and to know the possible determinants of stress.

Aims: To analyze during clinical education the perception of stress and the factors that modify it. **Methodology.** A cross-sectional study conducted on a sample of 324 respondents - 1st and 2nd year students of nursing and midwifery. Students, after completing clinical teaching in standard wards, assessed the difficulty of providing nursing care, the quality of simulation, demonstration preparation for clinical practice, where they evaluated with a grade ranging from A-FX. They further assessed the level of stress and satisfaction with clinical practice, ranging from 0- 10. **Results.** We found a medium level of perception of clinical stress among students (M – 4.10, SD – 2.71). The level of stress is significantly positively associated with the quality of pre-simulation training of students (r: 0.429, p=0.000), the difficulty of providing nursing care (r: 0.543, p=0.000), and negatively associated with clinical experience (r: -0.283, p=0.000). Subsequent regression analysis again demonstrated the significant influence of all investigated factors on clinical stress: 1. simulation preparation (β : 0.730, p=0.000), 2. difficulty (β : 0.624, p=0.000), 3. clinical experience (β : -0.310, p=0.000). The factors examined by us explain 39% of the variance of clinical stress.

Conclusion: The results of this research demonstrate that high quality simulation training at an educational institution and an emphasis on quality clinical education can effectively influence clinical stress in students in clinical practice settings. The paper was written within the framework of the KEGA project No. 031PU-4/2021.

Keywords: Stress. Student. Clinical practice. Paediatric nursing. Simulation teaching.

Kontaktná adresa:

PhDr. Dagmar Magurová, PhD.

PU v Prešove, FZO

Partizánska 1

080 01 Prešov

E – mail: dagmar.magurova@unipo.sk

KOMUNIKAČNÝ PROCES SESTRY S ONKOLOGICKÝM PACIENTOM COMMUNICATION PROCESS OF A NURSE WITH AN ONCOLOGY PATIENT

Silvia Danková

Lekárska fakulta, Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Ústav Ošetrovatel'stva, Košice

Abstrakt

Úvod: Prostredníctvom komunikácie sa prehĺbuje dôvera medzi sestrou a pacientom - pomáha pri zlepšení jeho stavu. Dôležitá je verbálna aj neverbálna komunikácia. Pacienti potrebujú dotyk, pohladenie, úsmev, milé slová. Správna komunikácia vyžaduje dostatočné vedomosti, ktoré sa musia neustále prehľbovať.

Cieľ práce: Cieľom práce bolo zmapovať a analyzovať názory sestier v oblasti komunikácie s onkologickým pacientom.

Metodika práce: Realizácia prieskumu - Vysokošpecializovaný geriatrický ústav sv. Lukáša (20 respondentov), DFN v Košiciach (30 respondentov). Na zber dát bol použitý dotazník. Realizácia prieskumu - rok 2020. Údaje boli kvalitatívne a kvantitatívne vyhodnotené.

Výsledky: Potvrďujeme, že komunikácia sestier s daným typom pacientov je nedostačujúca, na druhej strane sa chcú rozvíjať v tejto spôsobilosti. Majú nedostatok času na komunikáciu s pacientom, ich ochota venovať sa problematike efektívnej komunikácie s onkologicky chorým pacientom je u viac ako u polovici nesporná.

Záver: Práca sestier podieľajúcich sa na zlepšení náročných dní pacientovho života je veľmi namáhavá, vyžaduje odborné komunikačné vedomosti. Efektívna komunikácia je pre pacienta prospešná, zlepšuje jeho zdravotný stav. Pri poskytovaní starostlivosti musí sestra vedieť správne komunikovať - zdokonalenie v odborných kurzoch, seminároch.

Kľúčové slova: Efektívna komunikácia. Onkologickí chorí. Pacient. Sestra.

Abstract

Introduction: Through communication, trust between the nurse and the patient is deepened, which helps to improve the patient's condition. Both verbal and non-verbal communication is important. Patients need touch, caress, smile, kind words. Proper communication requires sufficient knowledge, which needs to be continuously deepened.

The goal of the work: The aim of this thesis was to map and analyze the nurses' views in the field of communication with oncology patients.

Methodology of work: Implementation of the survey - St. Luke's Institute of Geriatrics (20 respondents), DFN in Košice (30 respondents). A questionnaire was used for data collection. Implementation of the survey - year 2020. Data were qualitatively and quantitatively evaluated.

Results: We confirm that nurses' communication with the type of patients is insufficient, on the other hand, they want to develop in this competence. They have insufficient time to communicate with the patient, their willingness to devote to the issue of effective communication with the cancer patient is unquestionable in more than half of them.

Conclusion: The work of nurses involved in improving the difficult days of a patient's life is very demanding and requires professional communication skills. Effective communication benefits the patient and improves their health. In providing care, the nurse must be able to communicate well - to improve in professional courses, seminars.

Keywords: Effective communication. Oncological patients. Patient. Nurse.

Kontakt:

PhDr. Danková Silvia, PhD.,
LF UPJŠ, Ústav Ošetrovatel'stva,
Trieda SNP č. 1, 040 01 Košice
mail. adresa: silvia.dankova@upjs.sk

ÚROVEŇ PÉČE O ŽENU V JIHOČESKÝCH PORODNICÍCH

QUALITY OF CARE OF A WOMAN IN LABOUR IN SOUTHBOHEMIAN MATERNITY HOSPITALS

Drahomíra Filausová¹, Romana Belešová¹, Marie Trešlová¹, Veronika Vesková¹,

¹Ústav ošetrovatel'ství, porodní asistence a neodkladné péče, Zdravotně sociální fakulta, Jihočeská univerzita České Budějovice

Abstrakt

Úvod: Těhotenství, porod a poporodní období patří k významným životním událostem a představují v životě žen důležité změny. Tato období mohou na ženy působit jak pozitivně, tak i negativně, v závislosti na osobních zkušenostech žen s přístupem porodních asistentek a prostředím, kde porod probíhal. V literatuře panuje široká shoda v tom, že poskytovaná profesionální péče v bezprostředních hodinách, dnech a týdnech po narození dítěte je významným aspektem přispívajícím k dlouhodobému zdraví a pohodě matky i jejího dítěte.

Cílem studie bylo zmapovat péči o ženu a dítě v porodnicích Jihočeského kraje.

Metodika: Jednalo se o kvalitativní výzkumné šetření. Data byla sbírána za pomoci focus group s porodními asistentkami pracujícími na porodních sálech, v 5 porodnicích Jihočeského kraje. Výzkumné šetření se uskutečnilo v září a říjnu 2022.

Výsledky: Na základě analýzy dat bylo zjištěno, že péče poskytovaná porodními asistentkami ve sledovaných porodnicích je vesměs orientovaná na ženy tzn. orientace na saturaci potřeb žen a jejich přání. Porodní asistentky přistupují k ženám s maximální vstřícností. K zajištění pohodlí a potřeby být bez bolesti používají v některých porodnicích nejnovější pomůcky i moderní přístupy. Porodní asistentky vyjadřovaly přání změn ke zkvalitnění péče zejména v oblasti rozvoje komunitní péče. Také vyjadřovaly zájem o další vzdělávání pro implementaci nových trendů v péči o ženu při porodu.

Závěr: Výsledky naznačují uspokojivou míru kvality péče o ženu při porodu ve sledovaných nemocnicích, ale také možnosti ke zvýšení spokojenosti jak žen, tak porodních asistentek.

Klíčová slova: Porodní asistentka. Péče v porodní asistenci. Potřeby.

Tato publikace vznikla za využití institucionální podpory na dlouhodobý koncepční rozvoj výzkumné organizace Zdravotně sociální fakulty JU v rámci Interního multidisciplinárního výzkumného projektu č. MPŽD2021-001, „Multidisciplinární péče o ženu a dítě v období těhotenství, porodu a šestinedělí.“

Abstract

Introduction: Pregnancy, labour, and postpartum period rang among important life events and represent significant changes in the lives of women. These periods can have a positive as well as negative impact depending on the personal experience of women with the approach of midwives and the overall environment of the place where the labour is carried out. The objective of this study was to monitor the quality of care of a woman and child in Southbohemian maternity hospitals.

Methodology: A qualitative research was carried out. The data were collected in focus groups with midwives working in delivery units in 5 maternity hospitals in South Bohemia. The research took place in September and October 2022.

Results: Based on the analyses it was discovered that the type of care carried out by midwives in the involved maternity hospitals focusses mainly on the women with the aim to saturate their needs and wishes. Midwives exhibit a very positive approach towards women. To ensure their comfort and needs to be without pain, in some maternity hospitals they implement the newest aids and modern methods. Midwives expressed their proposals for improvement of the quality of care especially in the field of community care development. They also showed interest in further education with regards to the implementation of new trends in the care of women in labour.

Conclusion: The results show a satisfactory quality of care of women in labour in monitored hospitals, however, also possibilities to increase the level of satisfaction of women as well as midwives.

Keywords: Midwife. Care in midwifery. Needs.

This paper was written with the use of institutional support for long-term conceptual development of the research organization of the Faculty of Health and Social Sciences of the University of JU within the framework of the Internal Multidisciplinary Research Project No. MPŽD2021-001: “*Multidisciplinary Care of Woman and Child in Pregnancy, Childbirth and Puerperium*”.

Kontakt

PhDr. Drahomíra Filausová, PhD.

Institute of Nursing, Midwifery and Emergency Care, Faculty of Health and Social Sciences

U Výstaviště 26, 37005 České Budějovice

filausov@zsf.jcu.cz

USPOKOJOVANIE POTRIEB U PACIENTA S DEKUBITOM SATISFYING THE NEEDS OF PATIENT WITH A PRESSURE ULCER

Alena Dziacka¹, Tamara Magulová¹,

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Úvod: Dlhodobým problémom ošetrovatel'skej starostlivosti je problematika dekubitov, ich prevencia, charakteristika, klasifikácia, liečba a uspokojovanie somatických a psychosociálnych potrieb u pacienta s preležaninou.

Cieľ: Cieľom prieskumu bolo zistiť, ako sestry vnímajú uspokojovanie potreby bezpečia, komfortu a psychosociálnych potrieb u pacienta s dekubitom.

Metodika: Dotazník vlastnej konštrukcie bol distribuovaný v novembri 2021 sestrám vo Fakultnej nemocnici v Trnave a on-line prostredníctvom Facebookovej skupiny Sestry. Prieskumný súbor tvorilo n = 107 sestier (100 %), z ktorých bolo 93 % žien. Najviac respondentov bolo vo vekovej kategórii od 21-30 rokov v 37 %, s vysokoškolským vzdelaním 1. stupňa v 38 % a s dĺžkou praxe 1-10 rokov v 49 %. Výsledky prieskumu boli spracované v programe Microsoft Excel a Microsoft Word a interpretované v grafoch a tabuľkách v percentách.

Záver: Potrebu bezpečia a komfortu sestry zabezpečujú používaním antidekubitných matracov v 95 %. Pri hodnotení rizika vzniku dekubitu v 60 % používajú Nortonovej škálu. Podľa ordinácie lekára 43 % sestier aplikuje vlhkú terapiu a v 61 % vyhľadávaním úľavovej polohy eliminujú bolesť. Uspokojovanie psychosociálnych potrieb považuje 67 % za dôležité. Väčšina sestier sledované potreby uspokojuje u pacienta v maximálnej možnej miere. Dôležitým faktorom je tolerovanie zmeny nálad a rešpektovanie prostredia, z ktorého pacient pochádza. Zabezpečením potreby bezpečia, duchovných potrieb a svojim správaním sestry vzbudzujú u pacienta dôveru, ktorá v značnej miere prispieva k jeho uzdraveniu a zlepšeniu kvality jeho života. Posudzovanie a uspokojovanie potrieb pacienta vychádza zo základných kompetencií sestry, avšak povolanie sestry by malo byť pre ňu nie len prácou ale aj poslaním.

KLúčové slová: Dekubity. Uspokojovanie potrieb. Sestra. Dotazník.

Abstract

Introduction: A long-term problem of nursing care is the issue of pressure ulcers, their prevention, characteristics, classification, treatment and satisfaction of somatic and psychosocial needs of patients with bedsores.

Objective: The aim of the survey was to find out how nurses perceive the satisfaction of the need for safety, comfort and psychosocial needs of a patient with a pressure ulcer. **Methodology:** The self-constructed questionnaire was distributed in November 2021 to nurses at the Faculty Hospital in Trnava and online through the Sisters Facebook group. The survey group consisted of n = 107 nurses (100%), of which 93% were women. The majority of respondents were in the age category from 21-30 years in 37%, with a 1st degree university education in 38% and with a length of experience of 1-10 years in 49%. The results of the survey were processed in Microsoft Excel and Microsoft Word and interpreted in graphs and tables in percentages.

Conclusion: The need for safety and comfort of nurses is ensured by the use of anti-decubitus mattresses in 95%. When assessing the risk of pressure ulcers, 60% use the Norton scale. According to the doctor's office, 43% of nurses apply wet therapy and in 61% they eliminate pain by finding a relief position. Satisfying psychosocial needs is considered important by 67%. Most of the nurses satisfy the observed needs of the patient to the maximum extent possible. An important factor is tolerating mood swings and respecting the environment from which the patient comes. By ensuring the need for safety, spiritual needs and their behavior, nurses instill confidence in the patient, which significantly contributes to his recovery and improvement of his quality of life. Assessing and satisfying the patient's needs is based on the nurse's basic competencies, but the profession of a nurse should not only be a job but also a mission for her.

Keywords: Pressure ulcers. Satisfying needs. Sister. Questionnaire.

Kontakt:

PhDr. Dziacka Alena, PhD.,

Trnavská univerzita v Trnave,

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva,

Univerzitné námestie 1, 91843 Trnava

E-mail: alena.dziacka@truni.sk

INOVATÍVNE PRÍSTUPY V EDUKÁCIÍ SENIOROV

INNOVATIVE APPROACHES IN THE EDUCATION OF SENIORS

Helena Kadučáková¹, Marcela Ižová¹

¹Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulty zdravotníctva, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

V súčasnej spoločnosti seniori majú väčšie možnosti občianskej participácie na spoločenskom živote, môžu ďalej pracovať, vzdelávať sa, cestovať, venovať sa svojim záujmom i rodine. Svoje schopnosti a zručnosti, skúsenosti i vedomosti môžu rozširovať, zveľaďovať a tiež aj odovzdávať iným generáciám vzájomným učením sa, priamym alebo nepriamym ovplyvňovaním sa aj cez projektové aktivity napr. „Aktívne vzdelávanie seniorov bez bariér - Active Seniors Education without Barriers“ (ASEB).

Cieľom projektu je posilniť medzinárodný dialóg, využiť netradičné dve formy komunikácie: neverbálnu - prostredníctvom hudby a virtuálnu – prostredníctvom e-learningovej platformy.

Partneri projektu: Ostravska univerzita, Katolícka univerzita v Ružomberku, Associação de Melhoramentos e Bem Estar Social de Pias (AMBESP), Associação Rede de Universidades da Terceira Idade (RUTIS). Doba realizácie projektu: 9.2020-8.2023.

Základné výstupy projektu: vytvorenie študijných materiálov –medzinárodný spevník piesní a e-learningový kurz, práca so speváckym zborom, implementácia e-learningového kurzu Kultúrne dedičstvo zo zamarením na hudbu, blended mobilita - koncert medzinárodného speváckeho zboru.

Výsledky: Projekt „Aktívne vzdelávanie seniorov bez bariér“ pomocou informačných technológií a najmä prostredníctvom hudby úspešne napĺňa svoje ciele. Prostredníctvom hudby sa pod vedením expertov realizovala príprava na spoločný koncert, ktorý sa uskutočnil 10. septembra 2022 v Koncertnej sále Nového Adalbertina v Hradci Králové. Napĺňa sa stanovený harmonogram e-learningového kurzu Kultúrne dedičstvo zo zamarením na hudbu.

Záver: Metodika speváckej práce so seniormi, vytvorený medzinárodný spevník a e-learningový kurz sa tak stávajú podnetným materiálom pri tvorbe ďalších podobných hudobných aktivít v seniorských kluboch, organizáciách i na UTV. Nakoľko dať zmysel starobe je zodpovednosťou jednotlivcov a úlohou profesionálov a to najmä s dôrazom na dobré medzigeneračné vzťahy, vzájomné pôsobenie individuálnej a spoločenskej zodpovednosti a otvorenej budúcnosti, čo sa aj realizáciou projektu naplnilo.

KLúčové slová: Seniori. Hudba. E-learningový kurz. Medzinárodný spevník piesní. Blended mobilita.

Abstract

In today's society, seniors have greater opportunities for civic participation in social life, they can continue to work, learn, travel, pursue their interests and family. They can expand, enhance and also pass on their abilities and skills, experience and knowledge to other generations by mutual learning, direct or indirect influence also through project activities, e.g. "Active Seniors Education without Barriers" (ASEB).

The aim of the project is to strengthen international dialogue, using non-traditional two forms of communication: non-verbal - through music and virtual - through an e-learning platform.

Project partners: University of Ostrava, Catholic University of Ružomberok, Associação de Melhoramentos e Bem Estar Social de Pias (AMBESP), Associação Rede de Universidades da Terceira Idade (RUTIS).

Project implementation period: 9.2020-8.2023.

Basic outputs of the project: creation of study materials – international song songbook and e-learning course, work with the choir, implementation of the e-learning course Cultural heritage with freezing to music, blended mobility – concert of an international choir.

Results: The project "Active education of seniors without barriers" through information technology and especially through music successfully fulfills its goals. Through music, under the guidance of experts, preparation for the joint concert, which took place on September 10, 2022 in the Concert Hall of Nový Adalbertin in Hradec Králové, was carried out. The established schedule of the e-learning course Cultural Heritage with frustration on music is fulfilled.

Conclusion: The methodology of singing work with seniors, the created international songbook and the e-learning course thus become stimulating material in the creation of other similar musical activities in senior clubs, organizations and at UTV. Since giving meaning to old age is the responsibility of individuals and the role of professionals, especially with an emphasis on good intergenerational relationships, the interaction of individual and social responsibility and an open future, which was also fulfilled by the implementation of the project.

Keywords: Seniors. Music. E-learning course. International song songbook. Blended mobility.

Kontakt:

doc. PhDr. Mgr. Kadučáková Helena, PhD.

Katolícka univerzita v Ružomberku, Fakulty zdravotníctva, Katedra ošetrovatel'stva
Nám. Andreja Hlinku 48, 03401 Ruzomberok
E-mail: helena.kaducakova@ku.sk

JAK GERIATRIČTÍ PACIENTI HOSPITALIZOVANÍ NA ODDĚLENÍCH DLOUHODOBÉ PÉČE VNÍMAJÍ SVOJI DŮSTOJNOST

How geriatric patients hospitalized in long-term care departments perceive their dignity

Kisvetrová Helena,

Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd Olomouc

Abstrakt

Úvod: Důstojnost je konstrukt zahrnující vnímání, znalosti a emoce související s kompetencí nebo respektem. Hospitalizace v zařízeních dlouhodobé péče (LTC) často vyvolává u seniorů strach z ohrožení jejich důstojnosti.

Cíl: Cílem této studie bylo identifikovat případné rozdíly v hodnocení důstojnosti geriatrických pacientů po jednom měsíci hospitalizace na odděleních dlouhodobé péče (LDN) a prediktory této změny.

Metody: Longitudinální studie. Dotazníková baterie zahrnovala české verze následujících dotazníků: PDI-CZ (důstojnost), GDS (deprese), MMSE (kognice), ADL (aktivity každodenního života) a VAS (bolest). Pro statistické zpracování byla použita Pearsonova korelační analýza a vícerozměrná lineární regrese.

Výsledky: Soubor tvořilo 125 hospitalizovaných pacientů (78 % ze 160 screenovaných respondentů), kteří vyplnili celý dotazníkový soubor v obou fázích výzkumu (průměr 80,2±6,1 let; MMSE 28,1±1,4; 73,3 % ženy). Významné zlepšení po jednom měsíci bylo prokázáno u domény Ztráta sociální opory ($p = 0,03$), v hodnocení bolesti a míry deprese (obojí $p < 0,01$). Geriatrickí pacienti s vyšším vzděláním, u kterých se zlepšila soběstačnost a snížila deprese, hodnotili po měsíci hospitalizace svoji důstojnost pozitivněji. Jediným prediktorem změny po měsíci hospitalizace, který ovlivnil hodnocení tří domén PDI-CZ (Ztráta smyslu života, Ztráta autonomie a Ztráta sociální opory), bylo vzdělání.

Závěr: Naše zjištění naznačují, že vzdělávání může mít velký vliv na vnímání důstojnosti starších hospitalizovaných pacientů v dlouhodobé péči.

Podpořeno Ministerstvem zdravotnictví ČR, grant č. NU20-07-00100.

Klíčová slova: Důstojnost. Geriatrický pacient, Dlouhodobá péče.

Abstract

Introduction: Dignity is a construct comprising perception, knowledge, and emotions related to competence or respect. Hospitalization in a long-term care facility (LTC) often raises fear among older adults of a threat to their dignity.

Aims: The aim of this study was to identify any differences in the dignity evaluation of inpatients after one month of hospitalization in LTC and predictors of this change.

Methods: The longitudinal study. The questionnaire battery included Czech versions of the following questionnaires: PDI-CZ (dignity), GDS (depression), MMSE (cognition), ADL (activities daily living), and VAS (pain). Pearson correlation analysis and multivariable linear regression were used for statistical processing.

Results: The sample consisted of 125 inpatients (78% of the 160 screened respondents) who completed the entire questionnaire set at both stages of the research (average 80.2±6.1 years; MMSE 28.1±1.4; 73.3% female). Significant improvement after one month was demonstrated for the Loss of social support domain ($p = 0.03$), pain assessment and depression rates (both $p < 0.01$). Geriatric inpatients with higher education, for whom self-sufficiency improved and depression decreased, rated their dignity more positively one month after the hospitalization. The only predictor of change after one month of hospitalization, which influenced the evaluation of the three PDI-CZ domains (Loss of purpose of life; Loss of autonomy; and Loss of social support) was education.

Conclusions: Our findings suggest that education can have a big impact on the perception of the dignity of older inpatients in LTC.

Supported by Ministry of Health of the Czech Republic, grant nr. NU20-07-00100.

Keywords: Dignity. Geriatric patient. Long-term care,

Kontakt:

doc. PhDr. Kisvetrová Helena, Ph.D.

Univerzita Palackého v Olomouci, Fakulta zdravotnických věd

Hněvotínská 3, 77515, Olomouc

E-mail: helena.kisvetrova@upol.cz

VÝZNAM CNOSTÍ V OŠETROVATEL'STVE THE IMPORTANCE OF VIRTUES IN NURSING

Koišová Jana

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave,

Abstrakt

Úvod: Do morálneho rozhodovania v ošetrovatel'stve vstupujú rozličné faktory. Najmä v hraničných situáciách stanovené pravidlá, kódexy, zákony často nedokážu priniesť uspokojivé riešenia. V etických dilemách, keď je potrebné uskutočniť závažné rozhodnutie, významnú úlohu zohráva aj morálny charakter. Z tohto dôvodu v príspevku skúmame problematiku významu etiky cnosti v ošetrovatel'stve a zdravotnej starostlivosti.

Cieľ: Zámerom príspevku je objasnenie pojmu cnosti, jeho teoretických východísk, ako aj aplikovateľnosť teórie cností v ošetrovatel'skej praxi.

Metodika: Príspevok je teoretického charakteru, vypracovaný na základe dostupnej literatúry. V práci využívame metódu filozofickej analýzy etických pojmov, metódu definovania a explikácie.

Výsledky: Za najdôležitejšiu cnosť v ošetrovatel'stve je považovaná starostlivosť. Táto cnosť určuje základnú orientáciu celej koncepcie. Starostlivosť spolu s piatimi hlavnými cnosťami profesijnej etiky - súcit, súdnosť, dôveryhodnosť, integrita, svedomitosť, ktoré podporujú rozvoj základnej cnosti, poskytuje „morálny kompas“ charakteru ošetrovatel'ov. Záver: V príspevku sme sa snažili dokázať, že etika cnosti by v ošetrovatel'stve nemala byť považovaná za menej dôležitú. Práve naopak, ciele ošetrovatel'stva vyzývajú k uznaniu a pestovaniu určitých cností. Väčšina pacientov ocení cnostné konanie siahajúce nad rámec princípov a pravidiel.

Kľúčové slová: Ošetrovatel'stvo. Etika cnosti. Morálny charakter. Profesionálna etika.

Abstract

Introduction: Various factors enter into moral decision-making in nursing. Especially in border situations, established rules, codes, laws often fail to bring satisfactory solutions. In ethical dilemmas, when a major decision needs to be made, moral character also plays an important role. For this reason, in the article we examine the issue of the importance of virtue ethics in nursing and health care.

Objective: The purpose of the contribution is to clarify the concept of virtue, its theoretical origins, as well as the applicability of the theory of virtues in nursing practice.

Methodology: The paper is of a theoretical nature, developed on the basis of available literature. In our work, we use the method of philosophical analysis of ethical concepts, the method of definition and explanation.

Results: Care is considered the most important virtue in nursing. This virtue determines the basic orientation of the whole concept. Caring, together with the five main virtues of professional ethics - compassion, discernment, trustworthiness, integrity, conscientiousness, which support the development of a basic virtue, provides a "moral compass" for the character of nurses.

Conclusion: In the paper, we tried to prove that virtue ethics should not be considered less important in nursing. On the contrary, the goals of nursing call for the recognition and cultivation of certain virtues. Most patients will appreciate virtuous action that goes beyond principles and rules.

Keywords: Nursing. Virtue ethics. Moral character. Professional ethics.

Kontakt:

Mgr. Koišová Jana, PhD.

Univerzita sv. Cyrila a Metoda v Trnave

Rázusova 14, 92101Piešťany

E-mail: jana.koisova@ucm.sk

KULTURNÍ KOMPETENCE SESTER CULTURAL COMPETENCE OF NURSES

Ludmila Koudeláková,

Ústav ošetrovatel'ství, FZV, Univerzita Palackého v Olomouci

Abstrakt

Úvod: Kulturní kompetence je základním faktorem v péči zaměřené na pacienta a kulturně shodné péči. Zvýšená úroveň kulturní kompetence všeobecných sester může vést ke snížení nerovností ve zdravotní péči a ke zlepšení kvality zdravotní péče, jako jsou lepší výsledky ve zdraví pacientů.

Cíl: Analýza problematiky kulturní kompetence sester.

Metodika: Prizma diagram, analýza textu

Výsledky: Důležitost poskytování kulturně shodné péče byla uznána před sedmi desetiletími. Od té doby vědci postulovali četné teorie a modely kulturní kompetence. Studie zabývající se kulturními kompetencemi uvádí, že bohužel stále existuje omezený výzkum faktorů, které ovlivňují kulturní kompetence sester. K zavádění a podpoře kulturních kompetencí může dojít pouze u dobře kvalifikovaných, angažovaných sester, které jsou si vědomy svých vlastních kulturních hodnot a přesvědčení.

Závěr: Model, který se nejčastěji používá k rozvoji a implementaci kulturně shodné péče ve zdravotnických službách, je Campinha-Bacotesův model kulturní kompetence. Kulturní povědomí, kulturní znalosti, kulturní citlivost, kulturní dovednosti, kulturní zdatnost a dynamika jsou určujícími atributy konceptu kulturní kompetence.

Klíčová slova: Kulturní kompetence. Sestra. Ošetrovatel'ství.

Abstract

Introduction: Cultural competence is a fundamental factor in patient-centered and culturally congruent care. The level of cultural competence of generalist nurses can lead to reduced health care inequities and improved health care quality, such as better patient health outcomes.

Aim: Analysis of the issue of cultural competence of nurses

Methodology: Prism diagram, text analysis.

Results: The importance of providing culturally appropriate care was recognized seven decades ago. Since then, scholars have postulated numerous theories and models of cultural competence.

The Cultural Competency Study reports that, unfortunately, there is still limited research on the factors that influence nurses' cultural competence. The introduction and seasoning of cultural competence can only occur with well-qualified, committed nurses who are aware of their own cultural values and beliefs.

Conclusion: The model most often used to develop and implement culturally appropriate care in health services is the Campinha-Bacotes model of cultural competence. Cultural awareness, cultural knowledge, cultural sensitivity, cultural skills, cultural competence and dynamism are defining attributes of the concept of cultural competence.

Keywords: Cultural competence. Nurse. Nursing.

Kontakt:

Mgr. Koudeláková Ludmila, Ph.D.

Univerzita Palackého Olomouc, Hněvotínská 976/3, 77900 Olomouc

E-mail: ludmila.koudelakova@upol.cz

REALIZACE VZDĚLÁVÁNÍ SESTER V OBLASTI PREVENCE INFEKČÍ MOČOVÝCH CEST SPOJENÝCH SE ZDRAVOTNÍ PÉČÍ

IMPLEMENTATION OF NURSE EDUCATION IN THE PREVENTION OF HEALTHCARE ASSOCIATED URINARY TRACT INFECTIONS

Krocová Jitka,

Katedra ošetrovatel'ství a porodní asistence, Fakulta zdravotnických studií v Plzni, Plzeň

Abstrakt

Jedním z aspektů prevence infekcí močových cest spojených se zdravotní péčí (Catheter-associated urinary tract infection - CAUTI) je vzdělávání sester. Stejně důležité je vzdělávání v oblasti kvality péče. Cílem výzkumu bylo zjistit, zda nemocnice poskytující akutní lůžkovou péči v ČR realizují vzdělávání zdravotnických pracovníků v oblasti prevence CAUTI a jaká je role vedení nemocnice ve vzdělávání zdravotnických pracovníků v oblasti kvality péče a prevence CAUTI.

Výzkum byl prováděn kombinací kvantitativních a kvalitativních výzkumných metod. Data pro kvantitativní fázi výzkumu byla získána pomocí dotazníkového šetření, využity byly dva nestandardizované a jeden standardizovaný dotazník. Na základě výsledků statistické analýzy dat získaných dotazníkovým šetřením bylo přistoupeno k ověření mimořádných zjištění a hodnot řadících se do kategorie mimořádných ujištění pomocí kvalitativního výzkumu. Kvalitativní fáze výzkumu byla volena jako doplňující a rozšiřující, nástrojem sběru dat byl rozhovor.

Respondenty kvantitativní fáze výzkumu byly všeobecné sestry na manažerských pozicích (n=186). Participanty rozhovoru byli manažeři kvality nemocnic poskytujících akutní lůžkovou péči v ČR.

Výsledky ukázaly, že školení v oblasti prevence CAUTI je poskytováno významně více na pracovištích chirurgického typu ($\chi^2=5,672$; $p < 0,05$). Vzdělávání v metodách zvyšování kvality potvrdilo přibližně 82 % respondentů, s tvrzením, že sestry jsou školeny v postupech zajišťujících bezpečnost pacientů, souhlasilo 88,4 % respondentů.

Závěrem lze konstatovat, že role vedení nemocnice ve vzdělávání nelékařů je klíčová. Pokud zaměstnavatel nabízí vzdělávání ve výše uvedených oblastech, nelékaři tuto nabídku využívají k opakovanému vzdělávání výrazně častěji.

Abstract

One aspect of preventing healthcare-associated urinary tract infections (CAUTIs) is nurse education. Equally important is education on quality of care.

The objective of the research was to determine whether the hospitals providing acute bed care have implemented the education of healthcare workers in the area of CAUTI prevention, and what the role of hospital management is in the education of health professionals in quality of care and CAUTI prevention.

The research was conducted using a combination of quantitative and qualitative research methods. The data for the quantitative phase of the research was obtained through a questionnaire survey, two non-standardized and one standardized questionnaire were used. Based on the results of the statistical analysis of the data obtained through the questionnaire survey, it was proceeded to verify the extraordinary findings and values categorized as extraordinary assurances through qualitative research. The qualitative phase of the research was chosen as a complementary and extension phase, the instrument of data collection was the interview.

The respondents of the quantitative phase of the research were general nurses in managerial positions (n=186). The interview participants were quality managers of hospitals providing acute inpatient care in the Czech Republic.

The results have shown that training in this area is provided significantly more at surgical-type workplaces ($\chi^2=5.672$; $p < 0.05$). The education in the methods of quality improvement was confirmed by approximately 82% of the respondents, the statement that the nurses are trained in the procedures ensuring patient safety was agreed with by 88.4% of the respondents. Conclusion: The role of hospital management in education has been proven to be crucial. If the employer offers training in the above-mentioned areas, non-physicians take advantage of this offer significantly more often for repeated education.

Kontakt:

PhDr. Mgr. Krocová Jitka, Ph.D.

Katedra ošetrovatel'ství a porodní asistence, Fakulta zdravotnických studií ZČU v Plzni,

Husova 11, 30100 Plzeň

E-mail: krocovaj@kos.zcu.cz

HOIST ASPEKT V OŠETROVATEĽSTVE

HOIST ASPECT IN NURSING

Mária Cibulová¹, Alena Dziacká¹, Eva Tomíková¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva, Slovenská republika

Abstrakt

Úvod: Objasnenie hoistu v ošetrovatel'stve.

Cieľ: Cieľom práce je zaujať stanovisko k pojmu hoist/handling and mooving a objasniť uplatňovanie pri posudzovaní ošetrovatel'skej praxe.

Metóda: obsahová analýza vedeckých databáz. Čo je to hoist - zdvihák alebo výťah?

Metodika: Dokumenty boli vyhľadane cez webové stránky inštitúcií. Prehľadová literárna štúdia. Klinické odporúčania porovnať s normou v slovenskej klinickej praxi. V teoretickom príspevku sa zaoberáme jednotlivými typmi hoistov, delením podľa druhu mobility respektíve imobility pacienta. Martinková (2018) uvádza meranie mobility. Autorka uvádza štyri stupne merania mobility. Tieto faktory vieme eliminovať používaním zdvíhacích strojov. Pre rezidenčné zdvíhanie sú k dispozícii tri možnosti vrátane: mobilné kladkostroje, stacionárne kladkostroje a stropné výťahy. Osoba môže byť zdvihnutá a hoistom je úplne odvezená do nového cieľa. Autorka Puteková (2018) sa tejto problematike venuje v kapitole Prevencia v ošetrovatel'stve a úloha sestry pri podpore zdravia.

Záver: Používanie hoistov v ošetrovatel'skom procese slúži ako prevencia vzniku debubítov, prevencia pádov nielen zdravotníckych a sociálnych zariadeniach, ale je taktiež nevyhnutnou pomôckou v domácom prostredí. Preventívny charakter má aj u zdravotníckych pracovníkov, prevencia vzniku lumbagií až hernií discu.

KLúčové slová: Hoist. Pády. Lumbalgia.

Kontakt:

PhDr. Mária Cibulová, PhD.

Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce

Trnavská univerzita v Trnave, Univerzitné nám. 1 918 43 Trnava, Slovenská republika

+421 033 5939425

e-mail: maria.cibulova@truni.sk

RIZIKOVÉ SPRÁVANIE PACIENTOV S KARDIOVASKULÁRNYM OCHORENÍM VO VZŤAHU K MIESTU BYDLISKA

RISK BEHAVIOURS OF PATIENTS WITH CARDIOVASCULAR DISEASE IN RELATION TO PLACE OF RESIDENCE

Michalková Jana,

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Lekárska fakulta, Ústav ošetrovatel'stva, Košice

Abstrakt

Úvod: Najrizikovejší faktor pre vznik kardiovaskulárnych ochorení je nesprávny spôsob života, čo je však aj jednou z možností, ktorú máme schopnosť ovplyvniť. Často nám k tomu chýba motivácia, presvedčenie, uvedomovanie si závažnosti situácie a rovnako aj nevedomosť v oblasti životného štýlu.

Ciel': Identifikovať prítomnosť rizikového správania u pacientov s kardiovaskulárnym ochorením v oblasti stravovania, pohybovej aktivity, fajčenia a konzumácie alkoholu s ohľadom na ich miesto bydliska (mesto verzus vidiek).

Metodika: Neštandardizovaný dotazník sme distribuovali pacientom vo VÚSCH a.s. Košice na všetkých lôžkových oddeleniach. Súbor tvorilo 111 pacientov s kardiovaskulárnym ochorením, z toho bolo 68 mužov a 43 žien vo veku od 18 – 99 rokov. Výsledky sme hodnotili a analyzovali prostredníctvom SPSS (verzia 18). Na overenie asociácie medzi premennými bol použitý Chí-kvadrát test a Cramerov koeficient V.

Výsledky: Potvrdila sa nám rizikovosť správania pacientov vo vzťahu k miestu ich bydliska. Pacienti s kardiovaskulárnym ochorením z mesta sa stravujú pravidelnejšie a sú aj viac pohybovo zdatnejší ($p < 0.001$). Miera rizikovosti pri fajčení bola vyššia u pacientov z mesta. Alkohol konzumuje viac pacientov žijúcich na vidieku ($p < 0.028$).

Záver: Cielenými intervenciami vedenými zo strany zdravotníckych profesionálov, ktoré budú zamerané na rizikové faktory kardiovaskulárnych ochorení, môžeme u pacienta podporiť zdraviu prospešné a naopak zamedziť rizikové správanie.

Kľúčové slová: Pacient. Kardiovaskulárne ochorenie. Kardiovaskulárna prevencia. Rizikové správanie. Sestra.

Abstract

Introduction: The most risky factor for the development of cardiovascular diseases is the wrong way of life, but this is also one of the things that we have the ability to influence. We often lack

the motivation, conviction, awareness of the seriousness of the situation and also the ignorance in the area of lifestyle.

Aim: To identify the presence of risk behaviours in patients with cardiovascular disease in the areas of diet, physical activity, smoking, and alcohol consumption with respect to their place of residence (urban vs. rural).

Methods: The non-standardized questionnaire was distributed to patients in all inpatient wards of VÚSCH a.s. Košice. The sample consisted of 111 patients with cardiovascular disease, 68 males and 43 females aged 18-99 years. The results were evaluated and analyzed using SPSS (version 18). Chi-square test and Cramer's V coefficient were used to test for association between variables.

Results: We confirmed the risk behaviors of the patients in relation to their place of residence. Patients with cardiovascular disease from the city eat more regularly and are also more physically fit ($p < 0.001$). Smoking risk rates were higher in patients from the city. Alcohol consumption was higher in patients living in rural areas ($p < 0.028$).

Conclusion: Targeted interventions led by health professionals that focus on risk factors for cardiovascular disease can promote health-promoting and, conversely, prevent risky behaviours in the patient.

Keywords: Patient. Cardiovascular diseases. Cardiovascular prevention. Risky behaviour. Nurse.

Kontakt:

PhDr. Michalková Jana, PhD.

Univerzita P. J. Šafárika v Košiciach, Lekárska fakulta, Ústav ošetrovatel'stva,

SNP 1, 04001 Košice

E-mail: jana.michalkova@upjs.sk

**SOCIÁLNA INTELIGENCIA AKO DÔLEŽITÝ DETERMINANT
OŠETROVATELSKEJ PRAXE**

**SOCIAL INTELLIGENCE AS AN IMPORTANT DETERMINANT OF NURSING
PRACTICE**

Parová Valéria,

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, Košice

Abstrakt

Úvod: Frankovský, Birknerová (2017) zdôrazňujú, že predikovať správanie sestier je možné vďaka interpersonálnym situáciám a ďalšou súčasťou predikcie je faktor - stretávanie sa ľuďmi a riešenie problémov. Ak chceme predvídať a objasňovať správanie sestry na pracovisku, musíme poznať činiteľ sociálneho kontaktu, sporov, určitý druh manipulácie, teda ovplyvňovania – pracovaním s ľuďmi, schopnosť dostatočne bojovať za svoje idej, postoje a pohľad na vec. Pri sociálnej inteligencii vysvetľujeme toto správanie, ako také, pri ktorom človek dokáže svoje správanie prispôbiť situácii, pri ktorom si dokáže uvedomovať svoje vlastné správanie a konať podľa toho. Človek majúci schopnosť ovládať sociálnu inteligenciu, dokáže byť empatický - tým pochopiť životné situácie ľudí, nálady, pocity a správanie a tým smerovať alebo posúvať dialóg do cieľa, ktorý on uzná za vhodné.

Ciel': Zistiť úroveň sociálnej inteligencie sestier.

Metodika: Výskumnú vzorku tvorilo 128 sestier pracujúcich v zdravotníckych zariadeniach na Slovensku. Priemerný vek za celú výskumnú vzorku bol v rozmedzí 31 – 40 rokov, priemerná dĺžka praxe u sestier participujúcich na našom výskume bola 6-15 rokov. V rámci výskumu boli použité štandardizované meracie nástroje dotazník TSIS - Škála sociálnej inteligencie Tromso.(Molčanová, Baumgartner, Kaňuková, 2007) a dotazník MESI - umožňujúci meranie sociálnej inteligencie na báze psychometrického prístupu (Birknerová a Frankovský, 2011).

Výsledky: Zistili sme štatisticky významné kladné vzťahy medzi empatiou a spracovaním sociálnych informácií (,729**) a sociálnymi spôsobilosťami (,220*). Kladné ako aj záporné štatisticky významné vzťahy sme zistili medzi sociálnou iritabilitou a spracovaním sociálnych informácií (-,330**) a sociálnym vnímaním (,270**).

Záver: Na základe výsledkov výskumu môžeme konštatovať, že sociálna inteligencia je dôležitým prediktorom vykonávania ošetrovateľskej praxe. Napomáha k efektívnemu

vykonávaníu práce sestry, k vyššej motivácii pacientov, a rovnako tak aj k vytváraníu lepších a pozitívnejších vzťahov na pracovísku.

Kľúčové slová: Sociálne inteligencia. Sestra. MESI. TSIS.

Abstract

Introduction: Frankovsky, Birknerova (2017) emphasize that predicting nurses' behavior is possible due to interpersonal situations, and another factor - meeting people and solving problems - is another part of the prediction. If we want to predict and clarify the nurse's behavior in the workplace, we need to know the factor of social contact, disputes, a kind of manipulation, i.e. influence - by working with people, the ability to fight enough for their ideas, attitudes and point of view. In social intelligence, we explain this behaviour as one in which a person is able to adapt his behaviour to the situation, in which he is able to be aware of his own behaviour and act accordingly. A person possessing the ability to control social intelligence can be empathic - thereby understanding people's life situations, moods, feelings, and behaviors and thereby directing or moving the dialogue to a goal that he or she sees fit.

Aim: To find out the level of social intelligence of nurses.

Methodology: The research sample consisted of 128 nurses working in health care institutions in Slovakia. The average age for the entire research sample ranged from 31-40 years, the average length of experience of the nurses participating in our research was 6-15 years. The standardized measurement tools used in the research were the Tromso Social Intelligence Scale (TSIS) questionnaire (Molčanová, Baumgartner, and Kaňuková, 2007) and the MESI questionnaire (Birknerová and Frankovský, 2011), which allows for the measurement of social intelligence based on a psychometric approach (Birknerová and Frankovský, 2011).

Results: We found statistically significant positive relationships between empathy and social information processing (.729**) and social competence (.220*). We found positive as well as negative statistically significant relationships between social irritability and social information processing (.330**) and social perception (.270**).

Conclusion: Based on the research findings, we can conclude that social intelligence is an important predictor of nursing practice performance. It contributes to the effective performance of nurses' work, higher motivation of patients, as well as to the creation of better and more positive relationships in the workplace.

Keywords: Social intelligence. Nurse, MESI. TSIS.

Kontakt:

PhDr. Parová Valéria, PhD.

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika, SNP, 1

04001 Košice

E-mail: valeria.parova@upjs.sk

PRÍNOS EDUKÁCIE V PROCESE PREVENČIE LIEČBY DETSKEJ OBEZITY THE BENEFIT OF EDUCATION IN THE PROCESS OF PREVENTION AND TREATMENT OF CHILDHOOD OBESITY

Jana Sušinková

Univerzita Pavla Jozefa Šafárika v Košiciach, Lekárska fakulta, Ústav ošetrovatel'stva, Trieda
SNP 1. 040 01 Košice

Anstrakt

Úvod: Špecifiká edukácie detského pacienta zamerané na pohybovú aktivitu sú súčasťou ambulantného programu Škola obezity. Pre oblasť prevencie sa pohybová aktivita javí ako jeden z významných faktorov vedúci k žiaducemu úbytku hmotnosti.

Cieľ: Poukázať na vplyv a efektívny prínos edukácie v prevencii detskej obezity. Zistiť závislosť medzi charakterom, kategóriou športových aktivít a redukciou hmotnosti detí.

Metodika: V ambulantnom programe „Škola Obezity“ sme v období 11.2019 – 05.2021 oslovili prostredníctvom dotazníkov 117 detských pacientov. Vzhľadom na vyradujúce kritéria sme vychádzali z počtu 100 dotazníkov. Súbor tvorilo 54 (54%) dievčat a 46 (46%) chlapcov. Dáta boli analyzované s využitím štatistického programu SPSS Windows. Pre porovnanie údajov na začiatku a na konci kurzu bola použitá analýza rozptylu. Vzťahy medzi premennými boli spracované na hladine štatistickej významnosti $\alpha \leq 0,05$.

Výsledky: Aj keď sa nepotvrdila štatistická významnosť medzi charakterom / kategóriou športovej aktivity a redukciou hmotnosti, predsa sme u detí zaznamenali redukciiu v priemere o - 2,55 kg na dieťa. V kategórii pohybovej aktivity vo vode, došlo k redukciiu hmotnosti v priemere o - 4,00 kg na dieťa.

Záver: Dosiahnuté výsledky potvrdzujú pozitívny prínos pôsobenia edukácie v oblasti motivačného pôsobenia na detského pacienta, s výsledným efektom úbytku hmotnosti. Nami uvedené závery nemožno zovšeobecňovať vzhľadom na obmedzené počty detských pacientov.

Kľúčové slová: Edukácia. Pohybová aktivita. Obezita. Redukcia. Dieťa.

Abstract

Introduction: The specifics of child patient education focused on physical activity are part of the Obesity School outpatient program. In the field of prevention, physical activity appears to be one of the important factors leading to desirable weight loss.

The aim of the work: Point out the impact and effective contribution of education in the prevention of childhood obesity. To determine the dependence between character, category of sports activities and weight reduction of children.

Methodology: In the outpatient program "Obesity School" in the period 11/2019 - 05/2021, we approached 117 child patients through questionnaires. Due to the elimination criteria, we started from the number of 100 questionnaires. The group consisted of 54 (54%) girls and 46 (46%) boys. The data were analyzed using the statistical program SPSS Windows. Analysis of variance was used to compare data at the beginning and end of the course. Relationships between variables were processed at a statistical significance level of $\alpha \leq 0.05$.

Results: Even though the statistical significance between the nature/category of sports activity and weight reduction was not confirmed, we still recorded an average reduction of -2.55 kg per child. In the category of physical activity in the water, there was an average weight reduction of - 4.00 kg per child.

Conclusion: The achieved results confirm the positive benefit of education in the area of motivational action on the child patient, with the resulting effect of weight loss. Our conclusions cannot be generalized due to the limited number of pediatric patients.

Keywords: Education. Physical activity. Obesity. Reduction. Child.

Kontakt:

PhDr. Jana Sušinková, PhD

UPJŠ v Košiciach, Lekárska fakulta,

Ústav ošetrovatel'stva, Trieda SNP 1. 040 01 Košice

Jana.susinkova@upjs.sk

HUMANNÝ PRÍSTUP AKO ZÁKLADNÝ ELEMENT OŠETROVATELSKEJ STAROSTLIVOSTI O DIEŤA

HUMAN APPROACH AS A BASIC ELEMENT OF NURSING CHILD CARE

¹Lubomíra Tkáčová, ¹Jana Cuperová, ¹Slávka Mrosková, ²Alena Schlosserová

¹Prešovská univerzita, Fakulta zdravotníckych odborov, Katedra ošetrovatel'stva

²Prešovská univerzita, Fakulta zdravotníckych odborov, Katedra pôrodnej asistencie

ABSTRAKT

Ošetrovatel'stvo je založené na starostlivosti a jeho profesionálne hodnoty tvorí a ochraňuje ošetrovatel'ský tím. Proces implementácie princípov humánnosti v starostlivosti o dieťa do každodennej praxe závisí od samotných sestier, pretože sestra je v najužšom kontakte s pacientom. Cieľom príspevku je v teoretickej rovine poukázať na potrebu humánnosti ako základného elementu ošetrovatel'skej starostlivosti o dieťa aj v dnešnej pretechnizovanej dobe. Od sestry sa očakáva nezávislé dodržiavanie morálnych princípov, ktoré by mali pre ňu ostať tou najvyššou normou vychádzajúcou z jej vlastného poznania, vôle a citu. Pre súčasnú sestru sú v praxi platné humánne princípy, ktoré by mala rešpektovať a s ktorými by mala byť zvnútornená. O sestre ako o osobnosti je stanovené množstvo výsledkov v sústave objektívneho poznania i laického nazerania. Humánnosť a humánný prístup k detskému pacientovi nie je moderným fenoménom v ošetrovatel'stve. Je to princíp, ktorý zušľacht'oval ošetrovatel'ské povolanie od začiatku jeho existencie. Prostredníctvom vykonávania humánnej starostlivosti, ktorá je individuálne prispôbená osobitým potrebám detského pacienta, sestry umožňujú dosiahnuť pacientom čo najvyšší potenciál v oblasti zdravia. Humánný prístup je tak podstatný pilier smerom k dosiahnutiu či už vyššej kvality ošetrovatel'skej starostlivosti o dieťa, ale je aj odrazom budúcnosti zdravotnej starostlivosti.

Kľúčové slová : Humánný prístup. Dieťa. Ošetrovatel'ská starostlivosť.

ABSTRACT

Nursing is based on care and its professional values are formed and protected by the nursing team. The process of implementing the principles of humanity in child care into daily practice depends on the nurses themselves, because the nurse is in the closest contact with the patient. The aim of this paper is to point out, on a theoretical level, the need for humanity as a basic element of nursing care of a child even in today's over-technological era. The nurse is expected

to independently obey moral principles, which should remain the highest standard based on her own knowledge, will and feeling. For today's nurse, there are humane principles valid in practice, which she should respect and be internalized with. A number of results are established about the nurse as a personality in the system of objective knowledge and layman's view. Humaneness and a humane approach to a child patient is not a modern phenomenon in nursing. It is a principle that has ennobled the nursing profession since its inception. By providing humane care that is individually tailored to the special needs of the pediatric patient, nurses enable patients to reach their highest health potential. The humane approach is thus an essential pillar towards achieving even higher quality nursing care for children, but it is also a reflection of the future of health care.

Keywords: Humane approach. Child. Nursing care.

KEGA č. 031PU-4/2021: Intermediálna učebňa na nácvik ošetrovateľských postupov u dojčiat, ako prostriedok zvýšenia kvality vzdelávacieho procesu a prepájania teórie s praxou

Kontakt na autora:

Doc. PhDr. Ľubomíra Tkáčová, PhD., MPH

Prešovská univerzita, Fakulta zdravotníckych odborov, Katedra ošetrovatel'stva

Partizánska 1

080 01 Prešov

Email: lubomira.tkacova@unipo.sk

VYUŽITÍ AKTIVIZAČNÍCH METOD VE VÝUCE OŠETŘOVATELSTVÍ

Šárka Tomová¹, Drahomíra Dvořáková², Šárka Klokočková³

^{1,3} Ústav ošetrovatelství, 2. lékařská fakulta, Univerzita Karlova, Praha,

²Ústav vědeckých informací, 2. lékařská fakulta, Univerzita Karlova, Praha

Abstrakt

Příspěvek se zaměřuje na nutnost využívání aktivizačních metod ve výuce ošetrovatelství jako doplňku metod klasických. V současné době je kladen důraz na zvyšování kvality výuky na terciárním stupni vzdělávání. Své místo mají i aktivizační metody, jejichž využití závisí nejen citlivém výběru pedagoga a jejich realizaci ve výukovém procesu, ale schopnostech. Aktivizační metody nemohou zcela nahradit klasické vyučování, ale mohou být doplňkem, jak motivovat studenta, podpořit jeho samostatnou přípravu, snahu získávat informace i ze zahraničních zdrojů aj. Aktivizační metody jsou prostředkem vedoucím například ke kritickému myšlení studenta, jeho analytickým schopnostem, schopnostem podporujícím akceptaci cizích názorů a aktivní naslouchání. V neposlední řadě je snahou pedagogů začlenit do didaktické přípravy výuky i technologie (Kahoot, Mentimetr), které podporují fixaci učiva a ověřují výsledky učení v přímé kontaktní výuce. Výhodou je okamžitá zpětná vazba znalostí studentů, na kterou může pedagog reagovat a přizpůsobit svou výuku dle stávajících znalostí. Výše uvedené atributy aktivizačních metod jsou uplatňovány především v teoretické výuce, ale i ve výuce získávání a osvojování praktických dovedností ve studijních programech na 2. LF UK.

Klíčová slova: Aktivizační metody. Kritické myšlení. Ošetrovatelství. Výuka.

VZTAH VNÍMÁNÍ VLASTNÍHO ZDRAVÍ A PSYCHICKÉ ODOLNOSTI VYBRANÉHO VZORKU ČESKÝCH SESTER - PILOTNÍ STUDIE

THE RELATIONSHIP BETWEEN SELF-PERCEIVED HEALTH AND HARDINESS IN A SAMPLE OF CZECH NURSES - A PILOT STUDY

Václavíková Klára,

Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatel'ství, Pardubice

Abstrakt

Úvod: Sestry jsou pravidelně vystavovány vysoké míře pracovního stresu, který má negativní dopady na jejich zdraví. Psychická odolnost - hardiness byla popsána jako klíčová složka osobnosti, která umožňuje lépe zvládat stresové situace a tím přispívá k vyšší kvalitě profesního i osobního života. V měřítku českého ošetrovatel'ství nebyla dosud provedena studie zaměřující se na zdravotní stav sester, hardiness a jejich vzájemné vztahy.

Cíl: Cílem provedené studie bylo zjistit a popsat, jak sestry vnímají své zdraví, jakou mají míru psychické odolnosti a jejich vzájemné vztahy.

Metodika: Byla provedena pilotní studie, kvantitativní výzkum. Ke zjištění vnímaného zdravotního stavu sester byl použit standardizovaný dotazník General Health Questionnaire-28 (GHQ-28). Míra hardiness vybraného vzorku byla zjišťována pomocí Personal Views Survey (PVS-50). Byla použita popisná statistika a Spearmanův korelační koeficient.

Výsledky: Celkem bylo zapojeno 119 všeobecných a praktických sester. Na základě stanoveného cut off skóre GHQ-28 je více než polovina sester (52,10 %) v riziku poruchy zdraví. Při zhodnocení míry hardiness bylo jako nejvyššího stupně dosaženo pásma průměru a 78,15 % sester bylo vyhodnoceno v pásmu hlubokého podprůměru. Tyto sestry jsou velmi ohroženy psychosomatickým onemocněním. Byla zjištěna slabá pozitivní korelace ($p < 0,05$) mezi vnímaným zdravotním stavem sester a jejich celkovou mírou psychické odolnosti.

Závěr: Byla zjištěna nízká míra hardiness a zhoršený zdravotní stav u vybraného vzorku sester. Budoucí výzkum by se měl zaměřit na podporu zdraví, posilování strategií ke zvládnutí stresu a budování psychické odolnosti.

Klíčová slova: Sestry. Zdraví. Psychická odolnost. GHQ-28. PVS-50.

Abstract

Introduction: Nurses are regularly exposed to high levels of occupational stress, which has negative effects on their health. Mental toughness has been described as a key component of personality that enables nurses to cope better with stressful situations and thus contributes to a

higher quality of professional and personal life. In the Czech nursing context, no study has been conducted focusing on nurses' health status, hardiness, and their relationships with each other.

Aim: The aim of this study was to investigate and describe how nurses perceive their health, their level of psychological resilience, and their relationships with each other.

Methodology: A pilot study and quantitative research were conducted. A standardized questionnaire, General Health Questionnaire-28 (GHQ-28) was used to determine the perceived health status of nurses. The level of the hardiness of the sample was collected using the Personal Views Survey (PVS-50). Descriptive statistics and Spearman's correlation coefficient were used.

Results: A total of 119 general and practical nurses were included. More than half of the nurses (52.10%) are at risk of health impairment based on the cut-off score of GHQ-28. On assessing the level of hardiness, the average band was scored as the highest and 78.15% of nurses were scored in the deep subaverage band. These nurses are at high risk of psychosomatic illness. There was a weak positive correlation ($p < 0.05$) between the perceived health status of nurses and their overall level of psychological hardiness.

Conclusion: Low levels of hardiness and poor health status were found in the selected sample of nurses. Future research should focus on health promotion, strengthening strategies to manage stress, and building hardiness.

Keywords: Nurses. Health. Hardiness. GHQ-28. PVS-50.

Kontakt:

Mgr. Václavíková Klára

Univerzita Pardubice, Fakulta zdravotnických studií, Katedra ošetrovatelství

Studentská 95, 53210 Pardubice

E-mail: klara.vaclavikova@upce.cz

NOVÉ TRENDY V MONITOROVANÍ HYGIENY RÚK

Vanesa Chebenová^{1,2,3}, Gabriela Doktorová⁴, Eva Tomíková⁴

¹Katedra verejného zdravotníctva, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

²Centrum mikrobiológie a prevencie infekcií, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

³Oddelenie nemocničnej hygieny a epidemiológie, Fakultná nemocnica Trnava

⁴Katedra ošetrovatel'stva, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Abstrakt

Dodržiavanie správnej hygieny rúk je esenciálnou súčasťou ošetrovatel'ského postupu pri poskytovaní zdravotnej starostlivosti nielen v nemocniciach, ale aj domovoch sociálnych služieb. Hygiena rúk je najúčinnjším spôsobom predchádzania nozokomiálnych infekcií, častokrát spôsobených choroboplodnými zárodkami odolnými voči antibiotikám. Zdravotnícki pracovníci pri výkone klinickej praxe vykonávajú správnu hygienu rúk v menej ako 50% prípadoch, kedy mala byť indikovaná.

Doteraz bola zaužívaná predovšetkým nepriama metóda monitorovania hygieny rúk v zdravotníckych zariadeniach, ktorá sledovala spotrebu alkoholovej dezinfekcie na jednotlivých oddeleniach. Avšak táto metóda sa počas pandémie COVID-19 stala nerelevantnou, preto boli do praxe zavedené modernejšie metódy pozorovania. Dodržiavanie hygieny rúk vyjadrenej v % sa prostredníctvom priamej metódy zaznamenáva ako počet správne vykonanej dezinfekcie rúk k počtu všetkých zaznamenaných príležitostí k akcii. Sledovanie hygieny rúk v klinickej praxi uľahčilo zavedenie elektronických systémov na monitorovanie týchto akcií spolu s automatickým grafickým spracovaním údajov. Na základe mnohých štúdií sú elektronické monitorovacie systémy presné na 88% v porovnaní s observačnými pozorovaniami vykonávanými poverenými zdravotníckymi pracovníkmi. Očakáva sa, že v najbližšej dobe budú zdravotnícki pracovníci nosiť snímač na pracovnom odeve, ktorý bude zaznamenávať použitie dezinfekcie cez automatický dávkovač dezinfekcie umiestnenom v blízkosti patientskeho lôžka. V súčasnosti existuje už viacero metodických postupov ako implementovať programy hygieny rúk v zdravotníckych zariadeniach. Prispela k tomu aj pandémia COVID-19, ktorá dramaticky zvýšila presnosť postupov hygieny rúk v klinickej praxi, a takisto zvýšila aj spotrebu alkoholovej dezinfekcie.

V posledných rokoch došlo k podstatným zlepšeniam v oblasti hygieny rúk, avšak mnohé zdravotnícke zariadenia sa naďalej stretávajú s problémami pri dosahovaní dostatočnej úrovne dodržiavania hygieny rúk.

KLúčové slová: Monitorovanie. Hygiena rúk. Prevencia. Trendy v hygiene rúk.

Abstract

Adhering to proper hand hygiene is an essential part of the nursing procedure when providing health care not only in hospitals, but also in social service homes. Hand hygiene is the most effective way to prevent nosocomial infections, often caused by germs resistant to antibiotics. Health workers in clinical practice perform proper hand hygiene in less than 50% of cases when it should have been indicated.

Up until now, an indirect method of monitoring hand hygiene in medical facilities was used, which monitored the consumption of alcohol disinfection in individual departments. However, this method became irrelevant during the COVID-19 pandemic, so more modern observation methods were put into practice. Compliance with hand hygiene expressed in % is recorded through the direct method as the number of correctly performed hand disinfection to the number of all recorded opportunities for action. Monitoring of hand hygiene in clinical practice has been facilitated by the introduction of electronic systems to monitor these actions together with automatic graphical data processing. Based on numerous studies, electronic monitoring systems are 88% accurate when compared to observational observations performed by authorized healthcare professionals. It is expected that soon, healthcare workers will wear a sensor on their work clothes, which will record the use of disinfectant through an automatic disinfectant dispenser located near the patient's bed. Currently, there are several methodological procedures for implementing hand hygiene programs in healthcare facilities. The COVID-19 pandemic also contributed to this, which dramatically increased the accuracy of hand hygiene procedures in clinical practice and increased the consumption of alcohol disinfection.

There have been substantial improvements in hand hygiene in recent years, but many healthcare facilities continue to face challenges in achieving sufficient levels of hand hygiene compliance.

Keywords: Monitoring. Hand hygiene. Prevention. Trends in hand hygiene.

Kontakt:

Mgr. Gabriela Doktorová, PhD.

Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Trnavská univerzita v Trnave

Univerzitné námestie 1, 918 43 Trnava

e-mail: gabriela.doktorova@truni.sk

ETICKÉ DILEMY V OŠETROVATEĽSTVE

ETHICAL DILEMMAS IN NURSING

Andrea Lajdová¹, Andrea Botíková¹, Jana Boroňová¹, Alena Uričková¹, Jana Čapská¹

¹Trnavská univerzita v Trnave, Fakulta zdravotníctva a sociálnej práce, Katedra ošetrovatel'stva

Abstrakt

Úvod: Etická prax v ošetrovatel'stve sa zdá byť najproblematickejšia v každodenných etických dilemách, ktoré vznikajú v situáciách, zahŕňajúcich protichodné hodnoty alebo presvedčenia o tom, či rozhodnutia v procese liečby a ošetrovatel'skej starostlivosti pacienta predstavujú ten správny alebo najlepší postup (Ham, 2004). Zaujímavý pohľad na etické dilemy priniesli vo svojej štúdií Bolling et al. (2015), ktorí opisujú etické dilemy ako veľké a každodenné. Veľké ilustrujú ako „etický ľadovec“ a každodenné ako tie, ktoré sú skryté pod hladinou. Skryté každodenné dilemy prežívajú sestry ako najvýznamnejšie (Haarh, A., et al., 2020).

Sestra je v praxi vystavená riešeniu rôznych dilematických situácií, kedy sa musí rozhodnúť čo najlepšie v prospech pacienta. Je dôležité, aby vedela rozlišovať medzi tým, čo je správne (dobré) pre pacienta a taktne vedela poukázať na neetické postupy tak, aby nedochádzalo k narušeniu vzájomných vzťahov na pracovisku.

Cieľ: Priblížiť názory sestier na etické dilemy prostredníctvom prierezových štúdií.

Metodika: Na spracovanie faktov bola použitá obsahová analýza realizovaných štúdií, z ktorej uvádzame získané výsledky.

Výsledky: Najčastejšie uvádzané etické dilemy v jednotlivých štúdiách boli:

- odlišný názor sestier na rozhodnutie pacienta odmietnuť liečbu z dôvodu kultúrneho alebo osobného presvedčenia, pričom etický princíp autonómie jej hovorí, že toto rozhodnutie musí rešpektovať,
- konflikt medzi pacientom a jeho rodinou, ktorá vyžadovala od sestry, aby vyjadrila svoj postoj a názor na ich vzniknutý konflikt,
- pacient mal diskutabilnú schopnosť rozhodovať, nebolo jasné, čo by od zdravotnej starostlivosti požadoval v rámci liečby a ošetrovatel'skej starostlivosti, či záťaž liečby stojí za očakávaný prínos a náklady,
- riadené situácie, ktoré sestry považovali za neetické („morálna tieseň“ z nedostatku súladu medzi ideálnymi starostlivosti a praxou),
- veľká pracovná záťaž,
- nedostatok času,

- organizačné a finančné obmedzenia,
- personálne problémy,
- komunikácia s nevyliciteľnými pacientami a ich rodinnými príslušníkmi, účasť pri oznamovaní pravdy o existencii závažnej choroby, v problematike eutanázie,
- problematika súkromia (mlčanlivosti), resuscitácie pacientov a práv pacientov.
- rozdiely medzi sestrami a lekármi, sestry si želali, aby boli uznávané a zapojené do liečby a starostlivosti na základe svojich kompetencií.

Záver: V praxi sestier je dôležité, aby sa vedeli oprieť o skúsené sestry a sestry manažérky, ktoré vytvoria podmienky na možnosti diskusie o etických problémoch na svojich pracoviskách. Vďaka otvorenému dialógu o etických problémoch sa sestry môžu poučiť z chýb, ktorých sa dopustili ostatní a tak sa naučiť pristupovať k etickým problémom a výzvam.

Kľúčové slová: Sestry. Etické dilemy. Pacient.

Abstract

Introduction: Ethical practice in nursing seems to be most problematic in the everyday ethical dilemmas that arise in situations involving conflicting values or beliefs about whether decisions in the patient treatment and nursing care process represent the right or best course of action (Ham, 2004). An interesting perspective on ethical dilemmas was provided by Bolling et al. (2015) in their study, who describe ethical dilemmas as large and everyday. They illustrate the big ones as the 'ethical iceberg' and the everyday ones as those hidden beneath the surface. The hidden everyday dilemmas are experienced by nurses as the most significant (Haarh, A., et al., 2020).

In practice, the nurse is faced with solving various dilemma situations where she has to make the best decision for the benefit of the patient. It is important for her to be able to distinguish between what is right (good) for the patient and tactfully be able to point out unethical practices so as not to disrupt workplace relationships.

Target: To approach nurses' views on ethical dilemmas through cross-sectional studies.

Methodology: A content analysis of the conducted studies was used to process the facts and we present the results obtained from the studies.

Results: The most frequently cited ethical dilemmas in each study were:

- Nurses' differing opinion of a patient's decision to refuse treatment due to cultural or personal beliefs, with the ethical principle of autonomy telling her that she must respect this decision,
- conflict between the patient and his family, which required the nurse to express her attitude and opinion about their emerging conflict,

- the patient had questionable decision-making capacity, it was not clear what he would require from the health care team in terms of treatment and nursing care, whether the burden of treatment was worth the expected benefits and costs,
- managed situations that nurses considered unethical ('moral distress' from lack of congruence between ideals of care and practice),
- heavy workload,
- lack of time,
- organisational and financial constraints,
- staffing problems,
- communication with terminally ill patients and their family members, participation in communicating the truth about the existence of a serious illness, euthanasia issues,
- issues of privacy (confidentiality), resuscitation of patients and patients' rights.
- differences between nurses and doctors, nurses wanted to be recognized and involved in treatment and care based on their competencies.

Conclusion: It is important for nurses' practice to be able to lean on experienced nurses and nurse managers to create opportunities for discussion of ethical issues in their workplaces. Through open dialogue about ethical issues, nurses can learn from mistakes made by others and thus learn to approach ethical problems and challenges.

Keywords: Nurses. Ethical dilemmas. Patient.